

Ι χ ν η Δ υ ν η τ ι κ ώ ν Π ρ α γ μ α τ ι κ ο τ ή τ ω ν

φοιτητές: αντόνης κιορκτσής, αντωνέλλα νικολοπούλου
επιτηρητής: Ζήσης Κοτιώνης

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ & ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»

Αριθ. Εισ.: 5462/1

Ημερ. Εισ.: 02-07-2007

Δωρεά: Συγγραφέα

Ταξιθετικός Κωδικός: ΠΤ – ΑΜ

2006

ΚΙΟ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2005-2006

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Έχνη Δυνητικών Πραγματικοτήτων

Επέμβαση στο εγκαταλειμμένο εργοτάξιο της Αττικό Μετρό για τον σταθμό του Κεραμεικού, σχεδιασμός χώρου στάθμευσης αυτοκινήτων και περιβάλλοντος χώρου.

φοιτητές: αντόνης κιορκτσής, αντωνέλλα νικολοπούλου
επιτηρητής: Ζήσης Κοτιώνης

Ίχνος: (το) 1.αποτύπωμα, σημάδι που σχηματίζεται σε μια επιφάνεια από το βάρος σώματος που πατά ή ακουμπά πάνω της. 2.το αποτύπωμα πέλματος. ΣΥΝ. Πατημασιά, (α)χνάρι. 3.κάθε σημάδι που μένει ή ένδειξη από κάτι που προηγήθηκε (λαϊκ.) απομεινάρι, λείψανο, υπόλειμμα. 4.η ελάχιστη ποσότητα, που μόλις διακρίνεται.

Γ.Μπαμπινιώτης

Δυνητικός: (ο) είναι αυτός που υπάρχει εν δυνάμει και όχι εν ενεργεία. Ο δυνητικός τείνει να ενεργοποιηθεί, χωρίς εντούτοις να έχει περάσει στην πραγματική ή τυπική συγκεκριμενοποίηση.

Pierre Levy
Δυνητική Πραγματικότητα

1.για κάτι που έχει όλα τα στοιχεία ή τις ιδιότητες που του επιτρέπουν, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να πραγματοποιηθεί • που υπάρχει εν δυνάμει. 2.(γραμμ.) που εκφράζει την έννοια αυτού που μπορεί ή που μπορούσε να γίνει.

Τριανταφυλλίδης on-line

Πραγματικότητα: (η) 1.το σύνολο των υπαρκτών δεδομένων, καταστάσεων ή συνθηκών ,η υπάρχουσα κατάσταση. 2.ΦΙΛΟΣ. το σύνολο όσων υπάρχουν αντικειμενικά, ανεξαρτήτως του τρόπου με τον οποίο τα προσλαμβάνει ο άνθρωπος (ως γνωστικό υποκείμενο), κυρίως κατ' αντιδιαστολή προς το φανταστικό, το νοούμενο ή το παριστάμενο. [ΕΤΥΜ. η λέξη μαρτυρείται από το 1787]

Γ.Μπαμπινιώτης

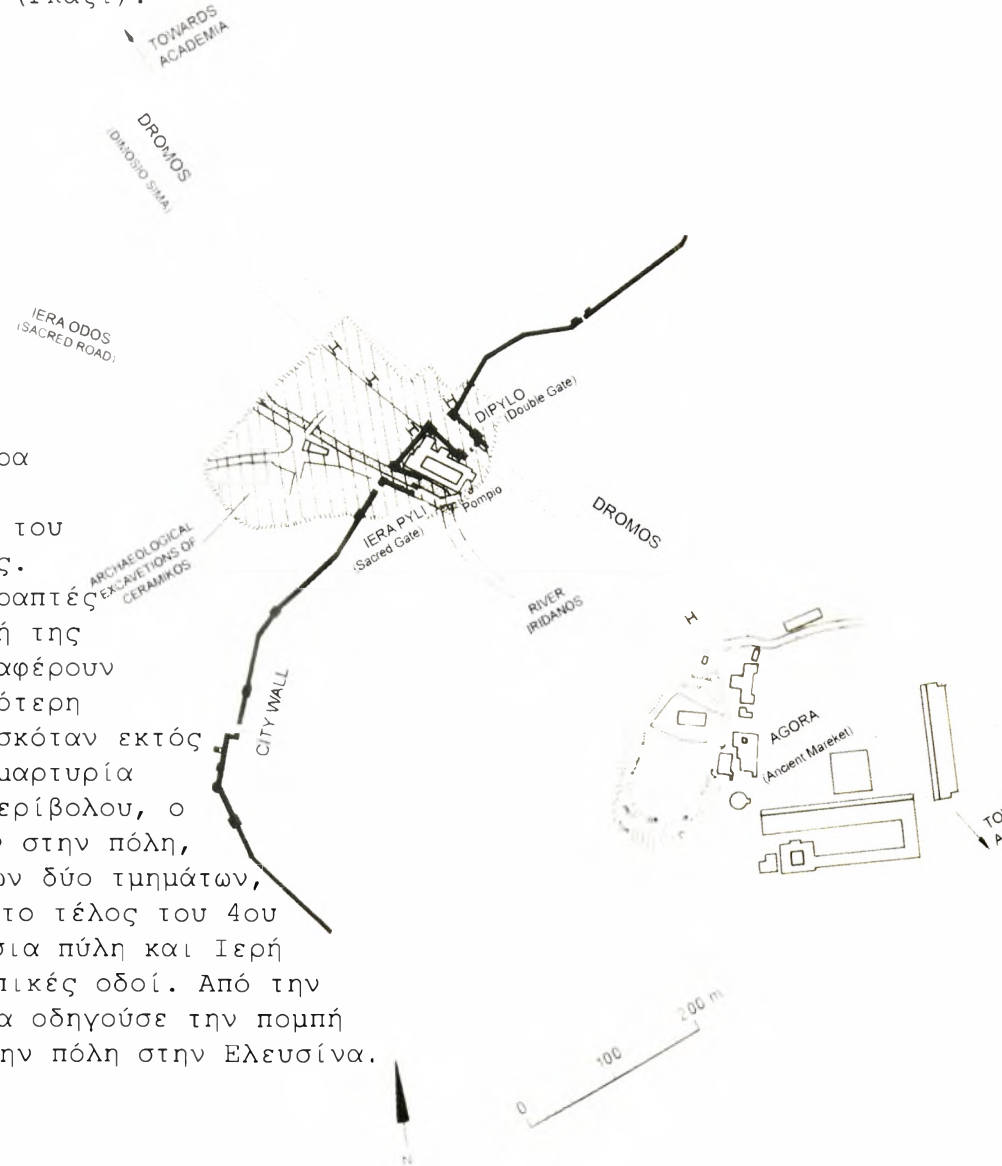
Συμβολή Ιεράς οδού με Πειραιώς, απέναντι από τον αρχαιολογικό χώρο του Κεραμεικού, μεταλλικά πανέλα (τα περισσότερα πεσμένα μέχρι πριν λίγο καιρό) περικλείουν το προς μελέτη οικοπέδο. Το σημείο του οικοπέδου είναι κομβικό. Βρίσκεται στο κέντρο της Αθήνας, δίπλα στην Τεχνόπολη του Δήμου Αθηνών (Γκάζι).

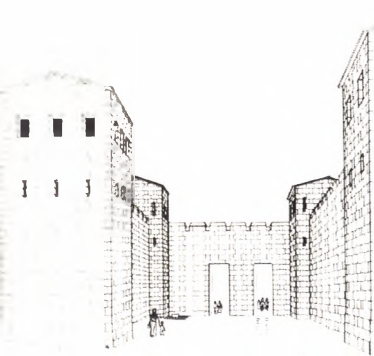
ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Ο ΚΕΡΑΜΕΙΚΟΣ

Ο Κεραμεικός βρισκόταν στην βορειοδυτική παρυφή της αρχαίας πόλης των Αθηνών. Την περιοχή διέσχιζε ο Ηριδανός, ένας χείμαρρος που κατέβαινε από την πλαγιά του Λυκαβητιού για να καταλήξει στον Κηφισό. Ο χώρος της σημερινής ανασκαφής αποτελεί μόνο ένα μέρος του αρχαίου Κεραμεικού.

Την ονομασία του, ο Πausanίας την ανάγει στον ήρωα των Κεραμίων Κέραμο, γιο του Διονύσου και της Αριάδνης. Πιθανότερα όμως η ονομασία της περιοχής να προήλθε από ένα αρχαίο συνοικισμό κεραμίων, οι οποίοι είχαν εγκατασταθεί στις όχθες του Ηριδανού, για την διευκόλυνση της εργασία και της τέχνης τους. Τα ακριβή όρια του Κεραμεικού δεν είναι γνωστά. Σύμφωνα με γραπτές μαρτυρίες ο Κεραμεικός εκτεινόταν από την βορειοδυτική παρυφή της Αγοράς των Αθηνών ως το δάσος του Ακάδημου. Κάποιες πηγές αναφέρουν ότι τμήμα της ίδιας της Αγοράς άνηκε στον Κεραμεικό. Η αρχαιότερη γραπτή μαρτυρία του Θουκυδίδη, αναφέρει ότι ο Κεραμεικός βρισκόταν εκτός των τειχών, (ορίων της πόλης) το 478 π.Χ.. Ακολουθώντας την μαρτυρία αυτή κατανοούμε πως με την κατασκευή του νέου οχυρωματικού περιβόλου, ο Κεραμεικός χωρίστηκε σε δύο τμήματα. Το ένα άνηκε πλέον στην πόλη, ενώ το άλλο παρέμενε προάστιο. Η σύνδεση των δύο τμημάτων, γινόταν μέσω του Διπύλου, το οποίο έως το τέλος του 4ου αι. π.Χ. λεγόταν Θριάσιες πύλες ή Θριάσια πύλη και Ιερή πύλη, από τις οποίες περνούσαν δύο πομπικές οδοί. Από την Ιερή πύλη περνούσε η Ιερά οδός, η οποία οδηγούσε την πομπή προς τιμήν της Θεάς Δήμητρας έξω από την πόλη στην Ελευσίνα.

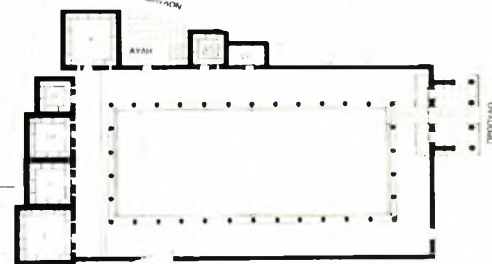

Από το Δίπυλο περνούσε ο δρόμος που οδηγούσε την πομπή των Παναθηναίων προς τιμήν της Θεάς Αθηνάς, από το Δίπυλο, μέσα από την Αγορά ως την Ακρόπολη.

Στο τμήμα του «έσω» Κεραμεικού μετά την ανέγερση του τείχους κτίστηκαν κρατικά κτίρια όπως το Πομπείο (κτίριο για την προετοιμασία της πομπής των Παναθηναίων), ο ναός της Δήμητρας, της Κόρης και του Ιάκχου με λατρευτικά αγάλματα, μακρές στοές, ιερά και ένα γυμνάσιο. Ο Κεραμεικός συχνά αναφέρεται ως ο τόπος που σύχναζαν οι εταίρες, συνάπτονταν δάνεια και γίνονταν πωλήσεις κρασιού.

Στον «έξω» Κεραμεικό, μπροστά από το Δίπυλο, βρισκόταν ο επίσημος χώρος ταφής των Αθηναίων νεκρών των πολέμων, το λεγόμενο Δημόσιο Σήμα, Πολυάνδριου ή Μνήμα, το οποίο οδηγούσε στην Ακαδημία.

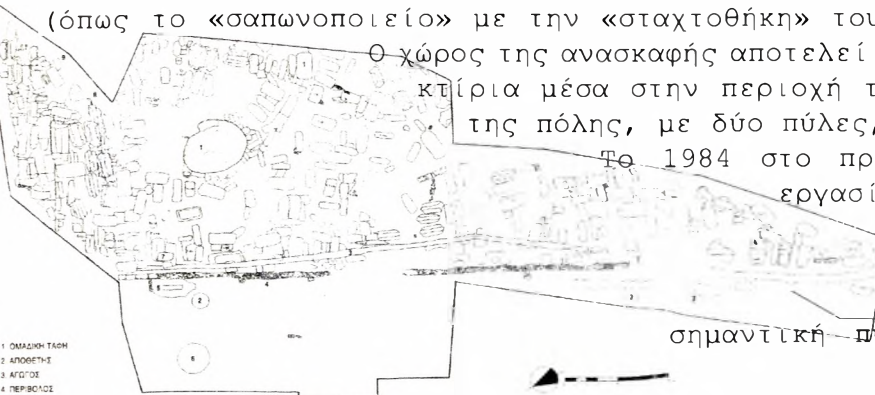

Η ΑΝΑΣΚΑΦΗ

Συστηματικές ανασκαφές ξεκίνησαν από το 1870, ύστερα από την ανεύρεση επιτύμβιων στηλών το 1863, και την υποστήριξη του καθηγητή αρχαιολογίας Αθ. Ρουσόπουλου, ότι ο Κεραμεικός βρίσκεται στην συγκεκριμένη θέση. Η Αρχαιολογική Εταιρεία με διευθυντή τον Στ. Κουμανούδη σε συνεργασία με τους γερμανούς αρχαιολόγους Α. Brueckner και F. Noack συνέχισαν τις ανασκαφές. Το 1913, η ελληνική κυβέρνηση ανέθεσε την αποκλειστική ευθύνη των ανασκαφών στο Γερμανικό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο, την οποία έχει μέχρι σήμερα. Η εικόνα του χώρου τον 19ο αι. ήταν τελείως διαφορετική. Η περιοχή ήταν καλυμμένη με άμμο που έφθανε κατά τόπους το ύψος των 9 μέτρων πάνω από την επιφάνεια των αρχαίων. Υπήρχαν αμπέλια, το εργοστάσιο Φωταερίου (Γκάζι), βιοτεχνίες (όπως το «σαπωνοποιείο» με την «σταχτοθήκη» του), καμίνια, λάκκοι αμμοληψίας και ένας ανοιχτός αγωγός αποχέτευσης.

Ο χώρος της ανασκαφής αποτελεί ένα μέρος του Δήμου των Κεραμείων. Σ' αυτό το μικρό τμήμα περιλαμβάνονται κτίρια μέσα στην περιοχή της πόλης, τάφοι στο προάστιο και 200 μέτρα του οχυρωματικού τείχους της πόλης, με δύο πύλες, το Δίπυλο και την Ιερά που οικοδομήθηκαν επί Θεμιστοκλή το 478 π.Χ.

Το 1984 στο προς μελέτη οικόπεδο, στη συμβολή Ιεράς οδού με Πειραιώς, αρχίζουν εργασίες για την κατασκευή του σταθμού μετρό, Κεραμεικός. Με τις πρώτες εργασίες αποκαλύπτονται αρχαίοι τάφοι. Η σωστική ανασκαφή, καθώς και η γειτνίαση με τον αρχαιολογικό χώρο ήταν οι ενδείξεις ότι στο χώρο της ανασκαφής του σταθμού Κεραμεικός αναμενόταν νεκροταφείο με σημαντική πυκνότητα. Η ανασκαφική έρευνα στα αδιατάρακτα στρώματα (κάτω από

- 1 ΟΜΑΔΗ ΤΑΦΩΝ
- 2 ΑΠΟΒΕΤΗΡ
- 3 ΑΓΓΩΓΟΣ
- 4 ΠΕΡΙΒΟΛΟΣ
- 5 ΚΑΒΑΝΟΣ
- 6 ΠΥΛΩΣ
- 7 ΣΤΑΧΤΟΘΗΚΗ
- 8 ΣΤΑΧΤΟΘΗΚΗ

4,5μ.) έφερε στο φως μεγάλο αριθμό ταφών, που αποτελούν την συνέχεια των αρχαϊκών-κλασικών τάφων του αρχαιολογικού χώρου. Από την έρευνα συνολικής έκτασης 2,5 στρεμμάτων, αρχαία εντοπίστηκαν στο ανατολικό τμήμα προς τα αρχαία τείχη, σε έκταση περίπου 1,5 στρέμματος. Σε αυτόν τον χώρο βρέθηκαν 1.191 ταφές, που χρονολογούνται από τις αρχές του 7ου αι. π.Χ. έως τα ρωμαϊκά χρόνια. Στο νεκροταφείο, εντοπίστηκαν όλα τα είδη ταφικής πρακτικής (262 καλυβίτες, 548 λακκοειδείς, 74 κεραμοσκεπείς, 230 πυρές, 38 λάρνακες, 74 εγχυτρισμοί, 2 σαρκοφάγοι, 7 κιβωτιόσχημοι, 4 κάλπες, 2 ομαδικοί καθώς και 2 αύλακες προσφορών). Ως προς την τυπολογία και την ποικιλία των ταφών παρουσιάζεται η ίδια εικόνα που συναντήσαμε και στο νεκροταφείο του γειτονικού αρχαιολογικού χώρου.

Ο ΗΡΙΔΑΝΟΣ

Στο τμήμα της ανασκαφής το οποίο βρίσκεται κάτω από το νότιο πεζοδρόμιο της Ιεράς οδού, εντοπίστηκε σε μήκος 14 μέτρων και πλάτος περίπου 1,5 μέτρο η νότια όχθη και μικρό μέρος της κοίτης του Ηριδανού των προγεωμετρικών ή των γεωμετρικών χρόνων. Η απουσία γεωμετρικών τάφων, στο τμήμα αυτό, ίσως οφείλεται στην ελεύθερη ροή του ποταμού πριν από την διευθέτησή του κατά την περίοδο του Θεμιστόκλειου τείχους, τον 5ο αι. π.Χ.. Η έρευνα του Ηριδανού δεν ολοκληρώθηκε λόγω του υπερκείμενου νεκροταφείου, αλλά και επειδή σταμάτησε η ανασκαφή λόγω της οριστικής απόφασης να μην γίνει ο σταθμός στο σημείο αυτό.

ΚΕΡΑΜΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ

Τον 4ο αι. π.Χ. δημιουργείται ένα ή περισσότερα κεραμικά εργαστήρια, κατάλοιπα των οποίων εντοπίστηκαν έξω από τον περίβολο σε απόσταση 65 μέτρα. Συγκεκριμένα αποκαλύφθηκαν ο πυθμένας του θαλάμου θέρμανσης ενός απιδόσχημου κλιβάνου με την «είσοδο» νότια, ένας κυκλικός αποθέτης με τεμάχια άβαφων χρηστικών αγγείων του 4ου αι. π.Χ., πηγάδι με ίχνη καταλοίπων εργαστηρίου στον πυθμένα του, καθώς και τέσσερα (4) αβαθή ορύγματα, κοντά στο νοτιότερο τμήμα της ανασκαφής, δύο από τα οποία περιλαμβάνουν μελαμβραφή κεραμική της ίδιας εποχής. Αξιοπρόσεκτες ήταν και οι εκτεταμένες αποθέσεις από κατεστραμμένο κεραμικό και πέτρες, σε μια έκταση 80 τετραγωνικών μέτρων για την στεγανοποίηση της αυλής του εργαστηρίου από το παραπλήσιον ποτάμι.

ΣΥΛΛΕΚΤΗΡΙΟΙ ΑΓΩΓΟΙ

Στο βόρειο τμήμα της ανασκαφής βρέθηκε συλλεκτήριο αγωγός, με μορφή σήραγγας ύψους 1.70 και πλάτους 0.50 μέτρα. Το μήκος του είναι 65 μέτρα με ελαφρά κλίση, η οποία υποδηλώνει το ρόλο του, που ήταν η περισυλλογή και η απομάκρυνση των υδάτων από το βόρειο τμήμα (όπου υπήρχαν πηγάδια, το παλιό ποτάμι και το έλος) προς το νότιο. Παράλληλα στην

αυτή βρέθηκε ακόμα μία ίδιας κατασκευής αλλά βαθύτερης κατά 1,5 μέτρο. Η σήραγγα αυτή δεν κατέστη δυνατόν να ερευνηθεί κυρίως εξ αιτίας του άφθονου νερού που ανάβλυζε. Οι συλλεκτήριοι αγωγοί αποτελούσαν εγγειοβελτιωτικά έργα της πόλης, υψηλής υδραυλικής τεχνολογίας και είχαν σκοπό την απομάκρυνση των νερών και της αποστράγγισης της όλης περιοχής.

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΦΩΤΑΕΡΙΟΥ - ΤΕΧΝΟΠΟΛΙΣ - ΓΚΑΖΙ

Το εργοστάσιο της Γαλλικής Εταιρείας Αερίοφωτος ιδρύθηκε το 1857, με βασιλικό διάταγμα του Όθωνα, μετά από ομόφωνη απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου Αθηναίων. Λειτουργήσε το 1862 και έκλεισε τους φούρνους του τον Αύγουστο του 1984. Ήταν το τελευταίο εργοστάσιο στην Ευρώπη που λειτουργήσε παραδοσιακά μέχρι που έκλεισε. Η κατασκευή και λειτουργία του εργοστασίου ακολουθεί τέσσερις φάσεις: α' (1862-1887): Δημιουργούνται τα πρώτα κτίρια και τοποθετούνται μηχανήματα όπως κλίβανοι απόσταξης (φούρνοι), αεριοφυλάκια για την αποθήκευση, καμινάδα, αίθουσα καθαρισμού, υδατοδεξαμενές, αποθήκες και κατοικία διευθυντή. β' (1887-1920): Διευρύνονται οι ανάγκες χρήσης του φωταερίου. Εκτός από τον δημοτικό φωτισμό των δρόμων, σπίτια και βιομηχανίες προστίθενται στους χρήστες γκαζιού. Παράλληλα, επεκτείνεται το εργοστάσιο υπό νέα ιδιοκτησία (Σερπιέρη, der Vol), ενόψει των Ολυμπιακών Αγώνων του 1896. Ανεγείρεται νέα καμινάδα, σειρά φούρνων, δύο αεροφυλάκια, καθώς και κτίρια για την εξυπηρέτηση των εργαζομένων (αποδυτήρια, λουτρό, κουρείο κλπ.) Ο χώρος παίρνει την σημερινή του μορφή. γ' (1920-1952): Εισάγεται η γερμανική τεχνολογία για την βελτίωση της ποιότητας του αερίου, προστίθεται νέα μονάδα παραγωγής και τρίτη καμινάδα, ενώ εγκαθίσταται πρωτοποριακή τεχνολογία παραγωγής υδαταερίου. Το εργοστάσιο περιέρχεται (1938) στον Δήμο ως Δημοτική Επιχείρηση Φωταερίου Αθηνών (ΔΕΦΑ), με την εκπνοή του συμβολαίου της γαλλικής εταιρίας. δ' (1952-1984): Παρά την οικοδομική ανασυγκρότηση της πόλης, την δεκαετία του '60, το εργοστάσιο υπολειπεται, αφού η μορφή ενέργειας που παράγει θεωρείται "ξεπερασμένη". Το 1983 διακόπτεται η διαδικασία παραγωγής αερίου από κάρβουνο και το δίκτυο ενώνεται με τα Ελληνικά Διυλιστήρια Ασπροπύργου, όπου καθιερώνεται η παραγωγή με την τεχνολογία της νάφθας. Ένα χρόνο αργότερα η λειτουργία ενός τέτοιου εργοστασίου θεωρήθηκε αναχρονιστική, με αποτέλεσμα την αναστολή του, όχι μόνο εξαιτίας της ρύπανσης που προκαλούσε, αλλά κυρίως λόγω της τοποθεσίας του στο κέντρο της Αθήνας, κοντά στην Ακρόπολη. Σήμερα ο χώρος του Γκαζιού, Τεχνόπολις του Δήμου Αθηναίων είναι βιομηχανικό πάρκο - μουσείο, συνολικής έκτασης 30 περίπου στρεμμάτων και αποτελεί σημαντικό πολιτιστικό κέντρο. Λειτουργεί από το 1999 και είναι αφιερωμένη στην μνήμη του συνθέτη Μάνου Χατζιδάκι.

5
Την Διηλεκτική Πραγματικότητα

ΕΝΟΠΟΙΗΣΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ

Ο αρχαιολογικός χώρος του Κεραμεικού αποτελεί την δυτική παρυφή της περιοχής ενοποίησης των Αρχαιολογικών Χώρων της Αθήνας.

Το σημερινό πρόγραμμα της ΕΑΧΑ ΑΕ είναι ένα προκαθορισμένο κοινό πρόγραμμα των υπουργείων ΠΕΧΩΔΕ και Πολιτισμού και περιλαμβάνει:

- πεζοδρομήσεις αξόνων (Β. Όλγας, Δ. Αεροπαγίτου, Απ. Παύλου, τμήμα της Ιεράς Οδού και ολοκλήρωση της Ερμού), καθώς και ένα δίκτυο πεζοδρόμων μέσα στις παραδοσιακές ενότητες Πλάκας, Ψυρρή, Μεταξουργείου, Θησείου, Κολωνού.
- αναπλάσεις - συντηρήσεις μνημείων, διαμορφώσεις αρχαιολογικών χώρων, διαμορφώσεις αρχαιολογικών περιπάτων.
- ανακαινίσεις και συμπληρώσεις κτιρίων, αποκαταστάσεις όψεων, αισθητικές αποκαταστάσεις, κυκλοφοριακές ρυθμίσεις, χρήσεις γης.
- αναμορφώσεις μεγάλων ανοιχτών χώρων, πλατειών, διαμορφώσεις σταθμών μετρό κλπ.

Με την πεζοδρόμηση της Ερμού και την δημιουργία της περίφημης τρίτης πλατείας που χρονολογείται από το 1831, στη θέση της Κορεάτικης αγοράς, ολοκληρώνεται ο «μεγάλος περίπατος», η πεζοδρομημένη διαδρομή Δ. Αεροπαγίτου, Απ. Παύλου, Αδριανού και Ερμού, η οποία ενώνει την Ακρόπολη με τον Κεραμεικό.

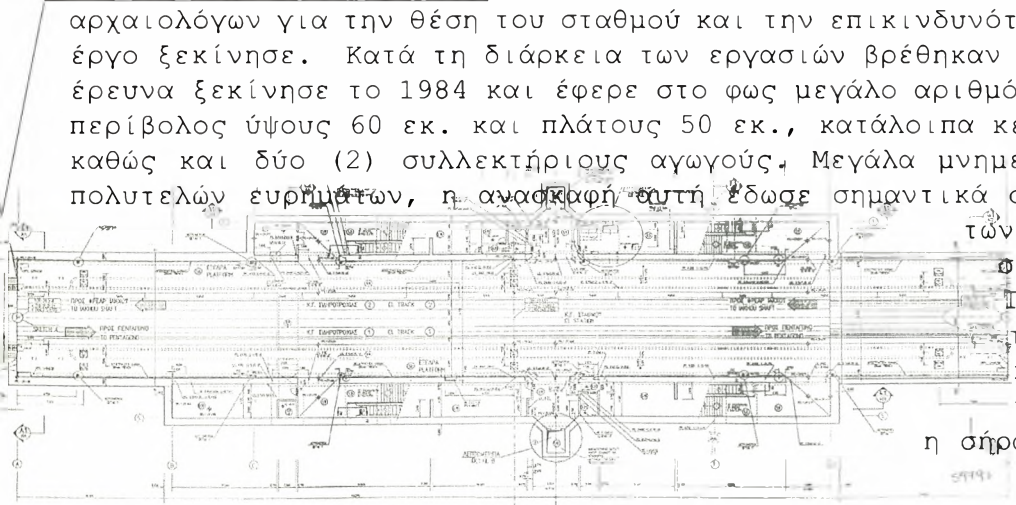
ΑΤΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ

Η Αττικό Μετρό με σύμβαση του 1981, υπογεγραμμένη από τα υπουργεία ΠΕΧΩΔΕ και Πολιτισμού, ξεκίνησε εργασίες για την κατασκευή του σταθμού Κεραμεικός, στο οικοπέδο στη συμβολή της Ιεράς Οδού με την Πειραιώς. Παρόλες τις αντιρρήσεις των αρχαιολόγων για την θέση του σταθμού και την επικινδυνότητα του σημείου (λόγω του αρχαιολογικού χώρου του Κεραμεικού) το έργο ξεκίνησε. Κατά τη διάρκεια των εργασιών βρέθηκαν αρχαία και η ανάγκη σωστικής ανασκαφής ήταν άμεση. Η ανασκαφική έρευνα ξεκίνησε το 1984 και έφερε στο φως μεγάλο αριθμό ταφών, ένα μικρό κομμάτι της κοίτης του Ηριδανού, ένας χαμηλός περίβολος ύψους 60 εκ. και πλάτους 50 εκ., κατάλοιπα κεραμικών εργαστηρίων έξω από τον περίβολο σε απόσταση 65 μέτρων καθώς και δύο (2) συλλεκτήριους αγωγούς. Μεγάλα μνημεία δεν βρέθηκαν. Παρά την απουσία, μνημειακών κατασκευών και πολυτελών ευρημάτων, η ανασκαφή αυτή έδωσε σημαντικά στοιχεία για την τοπογραφία του Κεραμεικού και για τα προϊόντα των εργαστηρίων του, αλλά συγχρόνως αποκάλυψε και ευρήματα που σχετίζονται με ιστορικά γεγονότα.

Το 1995 ύστερα από τα προβλήματα της πλατείας Καραϊσκάκη (κατάπτωση του οδοστρώματος και άνοιγμα ορύγματος στην επιφάνεια μετά από πλημμύρα) ξεκίνησαν αντιδράσεις για την ασφάλεια του αρχαιολογικού χώρου του Κεραμεικού, κάτω από τον οποίο προβλεπόταν να περάσει η σήραγγα του μετρό. Φόβοι εκφράστηκαν για καθιζήσεις των μνημείων,

Ισχυρή Δυνητικών Πραγματικότητας

οι οποίες θα ήταν μη αναστρέψιμες.

Τον Μάρτιο του 1997 το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο απαγόρευσε τη διέλευση της σήραγγας κάτω από τον Κεραμεικό, με αποτέλεσμα να επαναχωροθετηθεί ο σταθμός σε μικρή απόσταση, μέσα στο Γκάζι (και να μετονομαστεί σε σταθμό Βοτανικού).

Έπειτα από σχετική μελέτη της Αττικό Μετρό ΑΕ, το ΥΠΕΧΩΔΕ αποφάσισε να αξιοποιήσει το ημιτελές κέλυφος του καταργηθέντα σταθμού, δημιουργώντας στη θέση του υπόγειο πενταώροφο χώρο στάθμευσης, χωρητικότητας 285 οχημάτων.

Αμέσως μετά την κατασκευή χώρου στάθμευσης, το ΥΠΕΧΩΔΕ, σε συνεργασία με το Δήμο Αθηναίων, θα προχωρήσει στην ανάπλαση του επιφανειακού χώρου, έκτασης περίπου εννέα στρεμμάτων, προκειμένου να δημιουργηθεί πάρκο. Το έργο αναμένεται να έχει ολοκληρωθεί εντός του 2008.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΘΕΜΑΤΟΣ

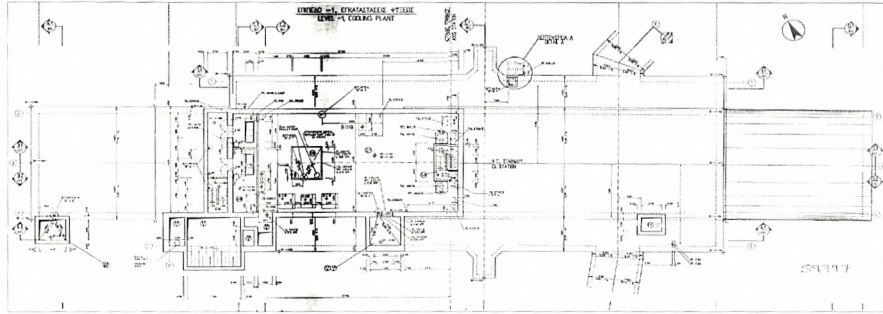
Το προς μελέτη οικοπέδο, οριοθετείται στο βόρειο τμήμα του από την Ιερά οδό, ανατολικά από την οδό Πειραιώς και στο νότιο τμήμα του από την οδό Βουτιάδων και έχει έκταση περίπου εννιά (9) στρέμματα. Στο βόρειο τμήμα του οικοπέδου στο όριο με την Ιερά οδό, βρίσκεται το εγκαταλειμμένο εργοτάξιο της Αττικό Μετρό, μήκους ενεννηταριών (93) μέτρων και πλάτους εικοσιέξι, το οποίο παραμένει ανεκμετάλλευτο από το Μάρτιο του 1997 που διακόπηκαν οι εργασίες για την κατασκευή του σταθμού. Για την αξιοποίηση του χώρου έχουν γίνει διάφορες προτάσεις. Μέχρι στιγμής καμία δεν έχει υλοποιηθεί. Το οικοπέδο που μελετάμε βρίσκεται μέσα στα πλαίσια της ενοποίησης των αρχαιολογικών χώρων και προορίζεται για πάρκο. Το ημιτελές κέλυφος, αν θα μπορούσαμε να το πούμε έτσι, του καταργηθέντα σταθμού προβλέπεται να γίνει υπόγειος χώρος στάθμευσης. Η πρόταση των αρχαιολόγων είναι η απαλλοτρίωση των οικοδομικών τετραγώνων, και του εν λόγω οικοπέδου, μέχρι τις γραμμές του τρένου και η δημιουργία αρχαιολογικού πάρκου. Κάθε μία από τις παραπάνω προτάσεις αποτελεί ένα πιθανό σενάριο, το οποίο με τη σειρά του συνιστά μία πραγματικότητα δυνητική. Σύμφωνα με τον P. Levy δυνητικός είναι αυτός που υπάρχει εν δυνάμει και όχι εν ενεργεία, αυτός που τείνει να ενεργοποιηθεί¹. Οι προτάσεις αυτές έχουν μελετηθεί και έχουν σχεδιαστεί. Κάποιες από αυτές απορρίφθηκαν και κάποιες προχώρησαν στο στάδιο κατασκευής και εντέλει ανακόπηκαν.

Η έρευνα κινήθηκε γύρω από την συγκέντρωση στοιχείων, αυτών που εμείς ονομάζουμε δυνητικές πραγματικότητες του προς μελέτη οικοπέδου.

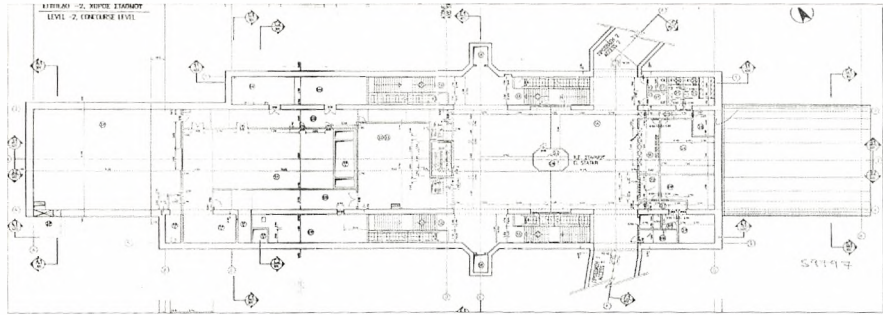
Συγκεκριμένα:

¹ Pierre Levy, «Δυνητική Πραγματικότητα, Η φιλοσοφία του πολιτισμού και του κυβερνοχώρου»

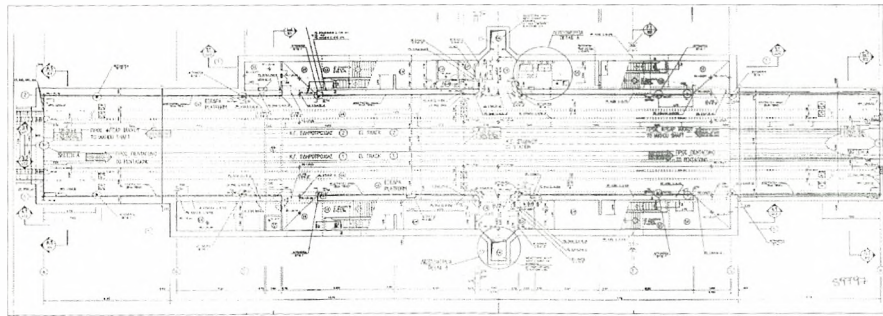
-τα αρχιτεκτονικά σχέδια του σταθμού μετρό «Κεραμεικός»

επίπεδο -1, εγκαταστάσεις ψύξεως

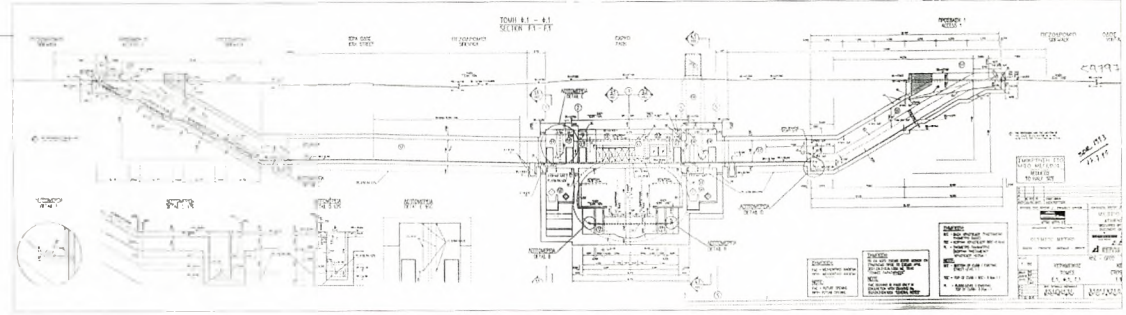

επίπεδο -2, χώρος σταθμού

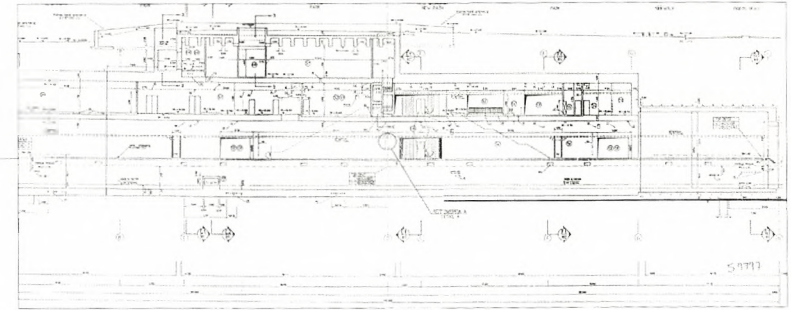

επίπεδο -3, επίπεδο εξέδρων

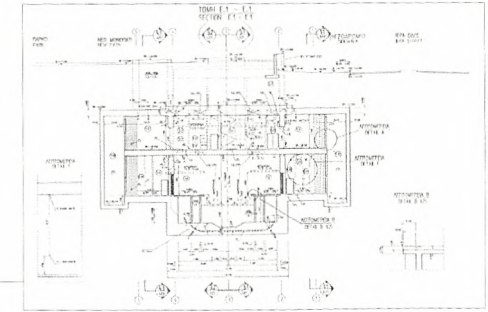
εγκάρσια τομή Φ.1

μηκοτομή 3.1

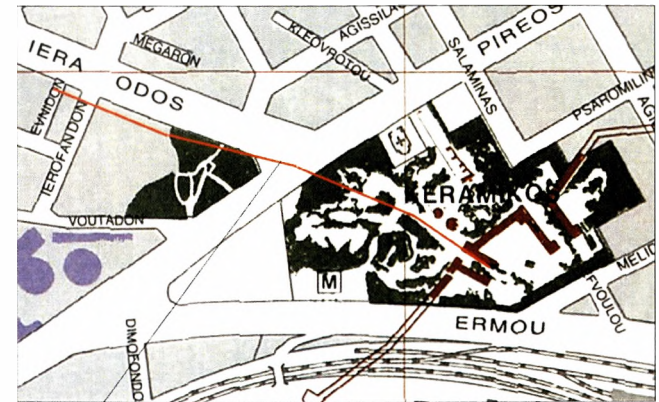
εγκάρσια τομή Ε.1

-ο χάρτης ρευμάτων γης.

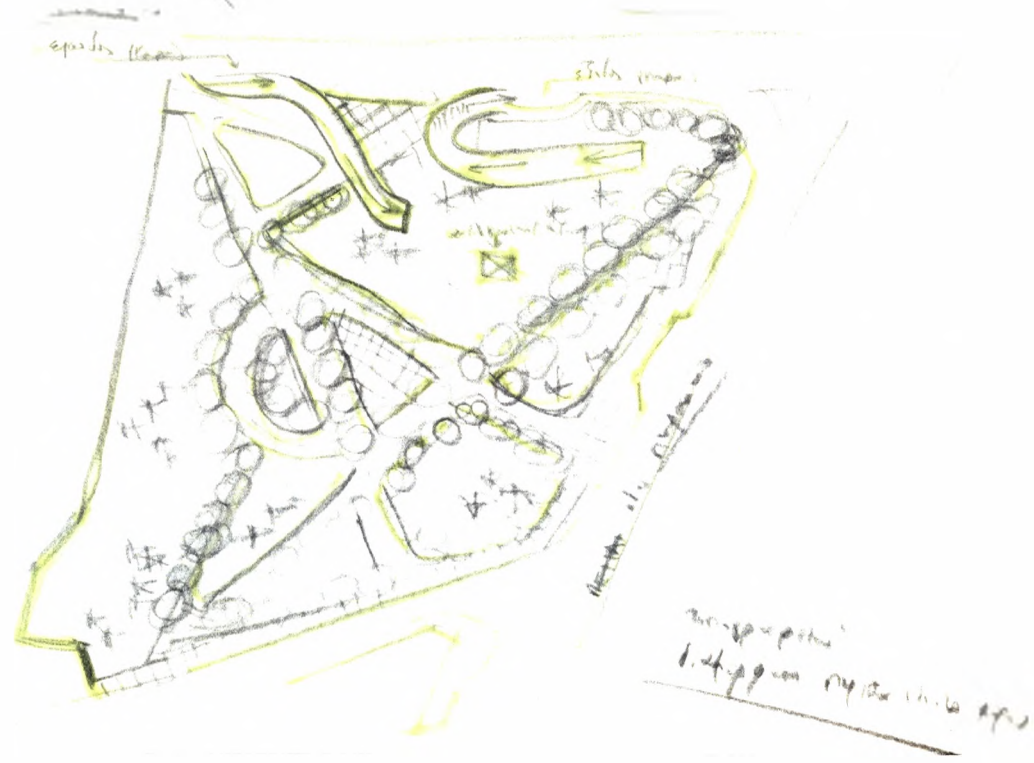
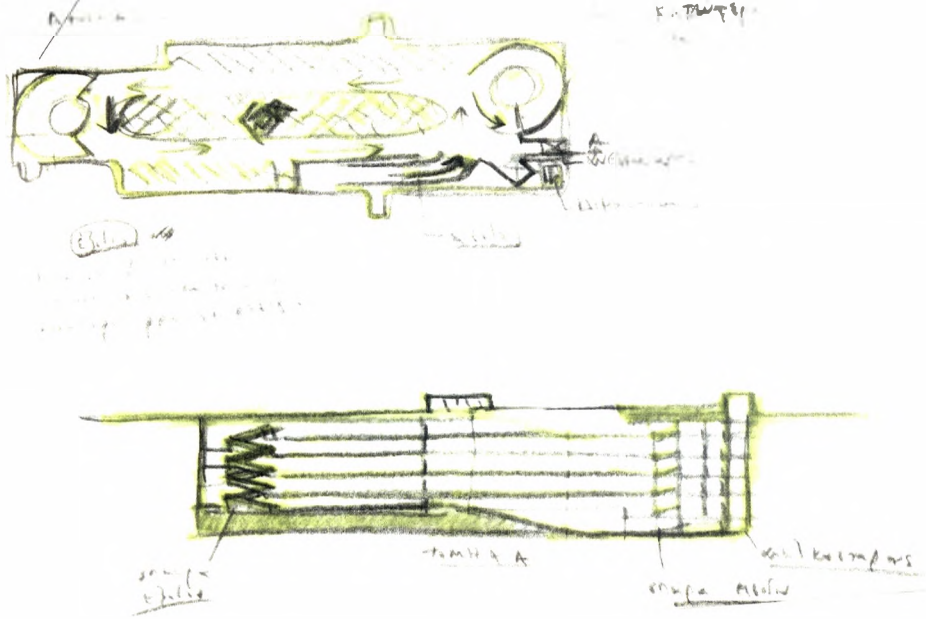

ροή Ηριδανού σήμερα

ροή αρχαίου Ηριδανού

-σκίτσα της νέας πρότασης της Αττικό Μετρό για κατασκευή χώρου υπόγειας στάθμευσης αυτοκινήτων στη θέση του καταργηθέντα σταθμού. Καθώς και της ανάπλασης του υπαίθριου χώρου

Τα στοιχεία αυτά δεν είναι άλλο παρά ίχνη των δυνητικών πραγματικοτήτων που μελετάμε. Ίχνος είναι κάθε σημάδι που απομένει ή ένδειξη από κάτι που προηγήθηκε².

Αφορμή για την συνθετική διαδικασία αποτελεί η ανάλυση της περιοχής και ειδικότερα του συγκεκριμένου οικοπέδου με βίντεο και φωτογραφίες, η καταγραφή και κυρίως η ανάδειξη των συναισθημάτων που προκλήθηκαν κατά την πρώτη επαφή. Στη συνέχεια με κυρίαρχο στοιχείο σύνθεσης το ίχνος και με μια λογική cut and paste με βάση και αναφορά πάντα στην πρώτη επαφή προχωράμε στον σχεδιασμό κτιρίου με δίπολο χαρακτήρα, που διερευνά σχέσεις ανάμεσα στο ιδιωτικό και δημόσιο.

Μας ενδιαφέρει ιδιαίτερα το όριο που χαράσσει η οδός Πειραιώς χωρίζοντας τον αρχαίο Κεραμεικό σε δύο (2)

κομμάτια. Καθώς όπως προαναφέρθηκε το προς μελέτη οικόπεδο είναι η συνέχεια του αρχαίου νεκροταφείου του Κεραμεικού. Η πρότασή μας είναι η μετατροπή της οδού Πειραιώς κατά το κομμάτι που συνορεύει με το οικόπεδο σε γέφυρα, έτσι ώστε να επιτευχθεί η ομαλή συνέχιση και επέκταση του αρχαιολογικού χώρου!

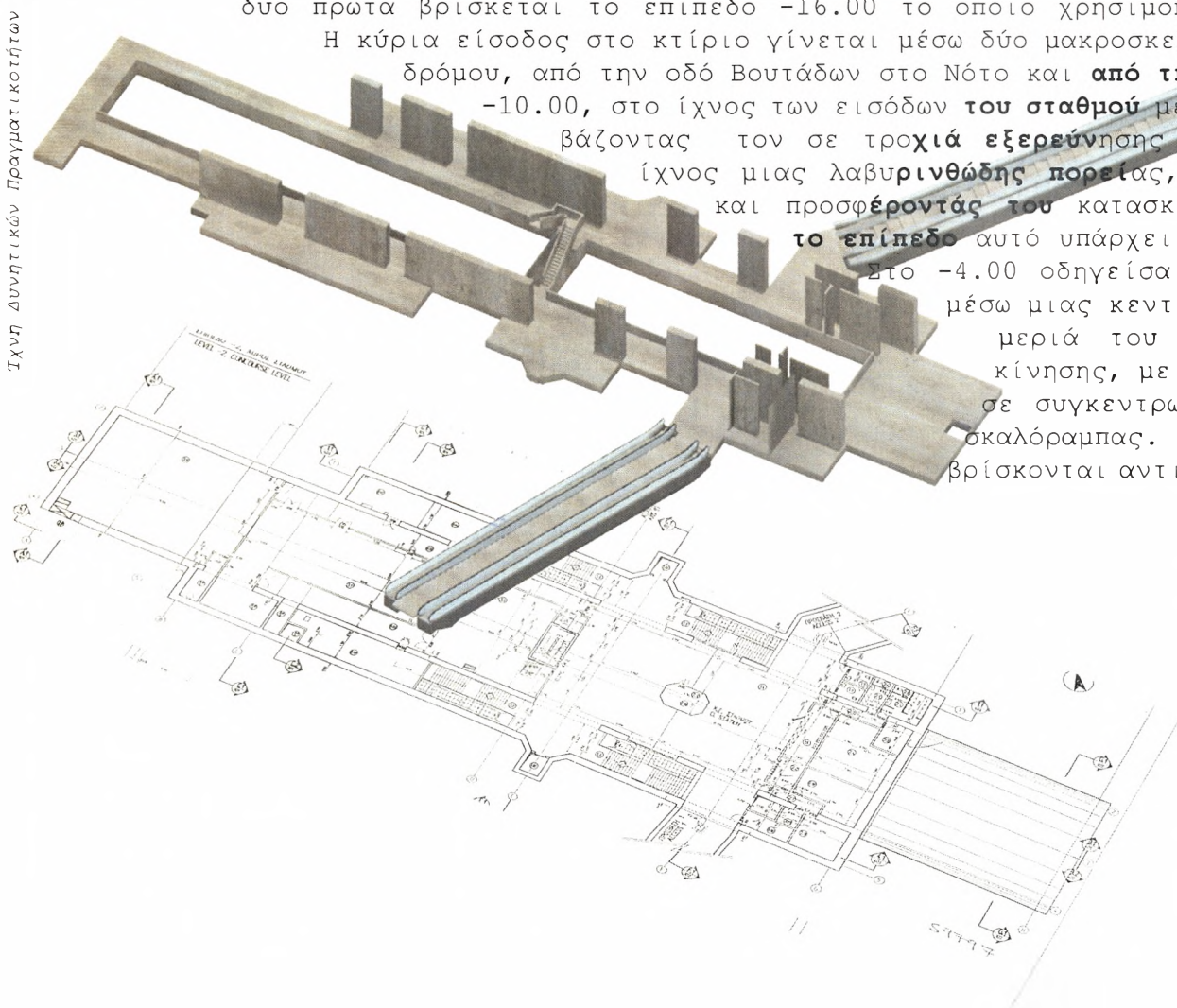
² Γ. Μπαμπινιώτης «Λεξικό της Νέας ελληνικής Γλώσσας» (1998)

Η ΠΡΟΤΑΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

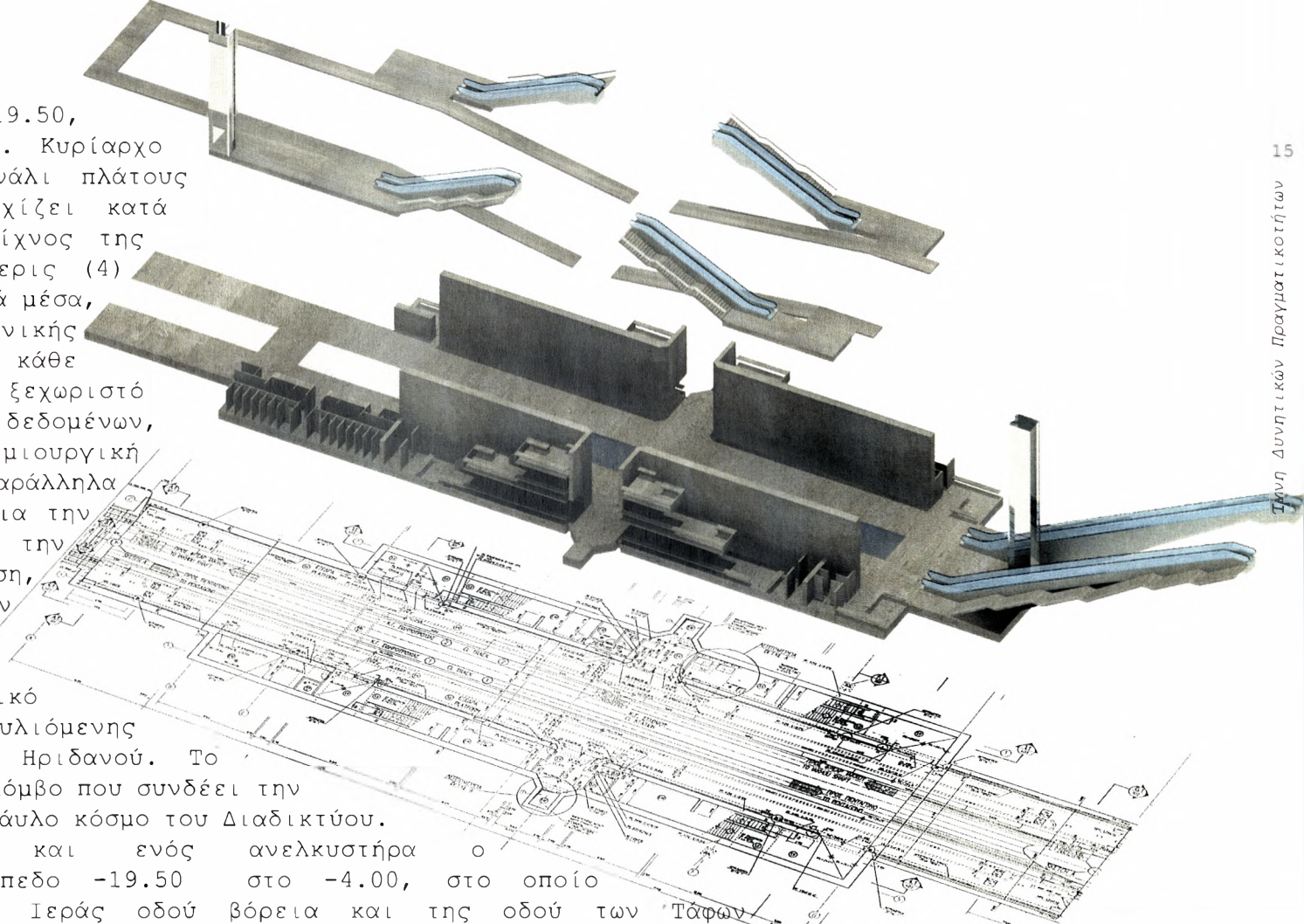
Το κτίριο αποτελείται από τρία βασικά επίπεδα, συγκεκριμένα το -19.50, το -10.00 και το -4.00. Ανάμεσα στα δύο πρώτα βρίσκεται το επίπεδο -16.00 το οποίο χρησιμοποιείται ως μεταβατικό και εντείνει την κίνηση.

Η κύρια είσοδος στο κτίριο γίνεται μέσω δύο μακροσκελών **ραμπών**, οι οποίες ξεκινούν από το επίπεδο του δρόμου, από την οδό Βουτάδων στο Νότο και **από την Ιερά οδό** στο Βορρά, και καταλήγουν στο επίπεδο -10.00, στο ίχνος των εισόδων του σταθμού μετρό. Το επίπεδο -10.00 παραλαμβάνει τον επισκέπτη βάζοντας τον σε τροχιά εξερεύνησης του κτιρίου, ερεθίζοντάς τον να ακολουθήσει το ίχνος μιας λαβυρινθώδους πορείας, κρατώντας τον συνεχώς σε κίνηση και εγρήγορση και προσφέροντάς του κατασκευασμένους χώρους για δημιουργική εκτόνωση. Από **το επίπεδο** αυτό υπάρχει η δυνατότητα πρόσβασης σε άλλα δύο (2) επίπεδα.

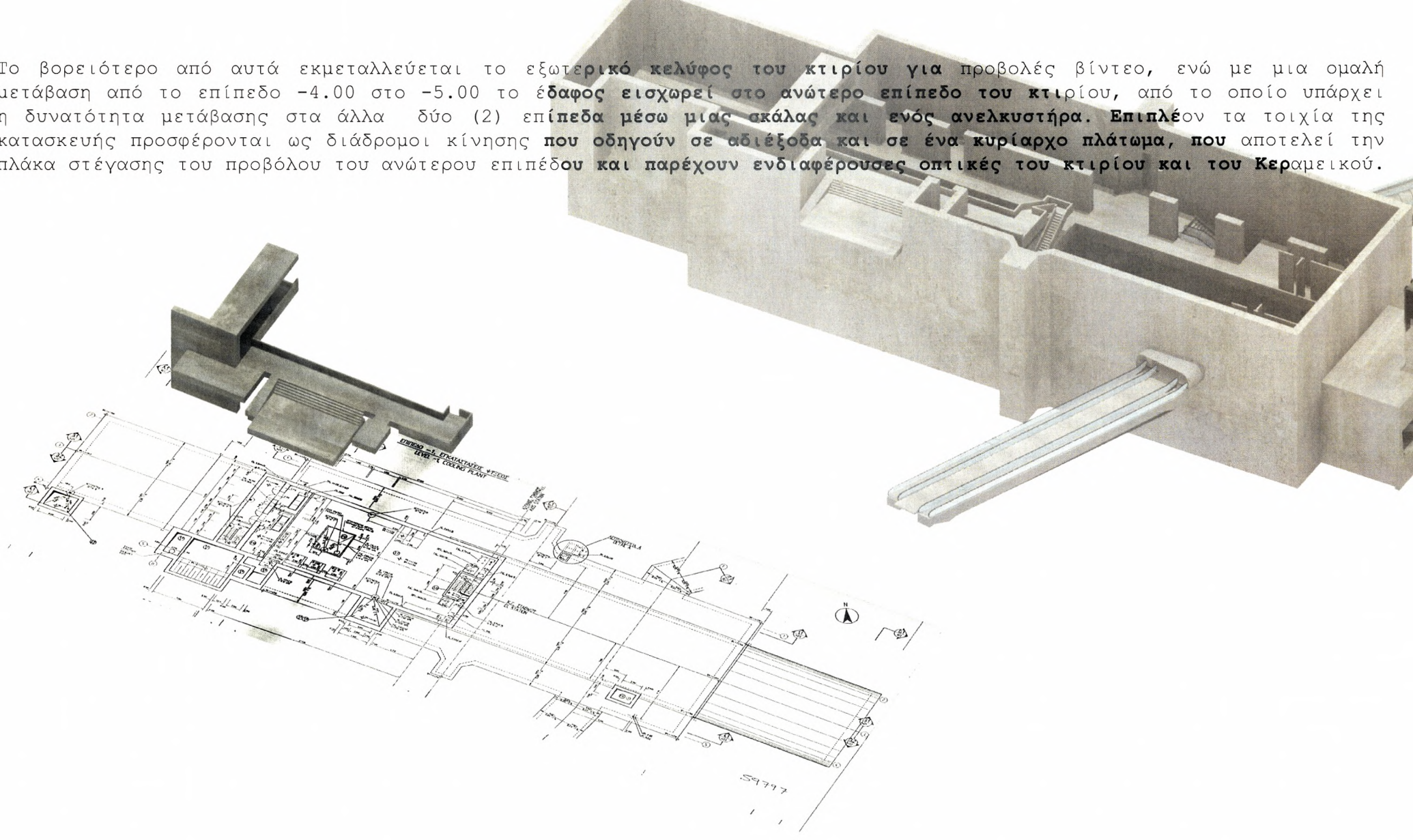
Στο -4.00 οδηγείται, περνώντας από το κέντρο του επιπέδου -10,00, μέσω μιας κεντρικής σκάλας και μέσω ενός ανελκυστήρα στην νότια μεριά του κτιρίου. Στο -16.00 μέσω μιας αποκεντρωτικής κίνησης, με τη χρήση κυλιόμενης σκάλας, η οποία αναδιπλώνεται σε συγκεντρωτική και οδηγεί στο κατώτερο επίπεδο, με χρήση σκαλόραμπας. Ή με την χρήση δύο (2) ανελκυστήρων, οι οποίοι βρίσκονται αντιδιαμετρικά ο ένας από τον άλλο στη μέση του κτιρίου.

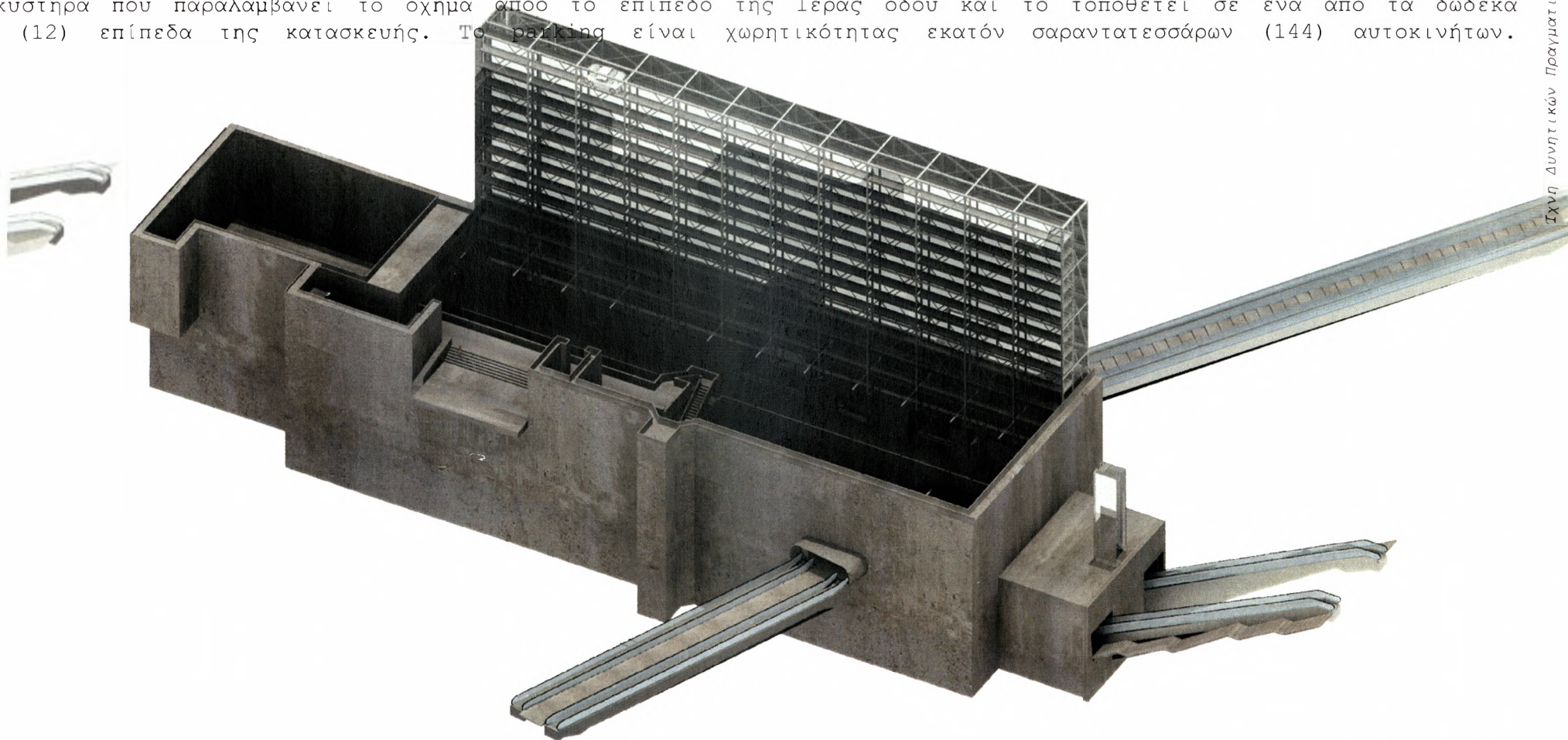
Το κατώτερο επίπεδο βρίσκεται στο -19.50, στο ίχνος των γραμμών του συρμού. Κυρίαρχο στοιχείο του χώρου είναι ένα κανάλι πλάτους τριών (3) μέτρων, το οποίο διασχίζει κατά μήκος το επίπεδο, παράλληλα στο ίχνος της κοίτης του αρχαίου Ηριδανού. Τέσσερις (4) αίθουσες εξοπλισμένες με ηλεκτρονικά μέσα, συνιστούν τον πυρήνα μιας ηλεκτρονικής βιβλιοθήκης ανοικτής στο κοινό, κάθε μία από τις οποίες περιλαμβάνει ξεχωριστό χώρο συγκέντρωσης και αποθήκευσης δεδομένων, που σχετίζονται με οποιαδήποτε δημιουργική έκφραση του ανθρώπινου πνεύματος. Παράλληλα αποτελούν πύλες για το Διαδίκτυο για την δημοσίευση των παραγόμενων έργων, την διαρκή ενημέρωση και εμπλούτιση, και κυρίως την επικοινωνία και την προώθηση συλλογικής δουλείας. Η απόληξη του καναλιού σηματοδοτεί την πορεία εισόδου στον αρχαιολογικό χώρο του Κεραμεικού με την χρήση κυλιόμενης σκάλας, παράλληλα στο ίχνος του Ηριδανού. Το κτίριο λοιπόν αποτελεί έναν ισχυρό κόμβο που συνδέει την σύγχρονη πόλη με την αρχαία και τον άυλο κόσμο του Διαδικτύου. Μέσω της κυλιόμενης σκάλας και ενός ανελκυστήρα ο επισκέπτης αναδύεται από το επίπεδο -19.50 στο -4.00, στο οποίο το ίχνος των αρχαίων οδών, της Ιεράς οδού βόρεια και της οδού των Τάφων νότια, σημαίνεται με θραυσατοειδή πλακόστρωση. Το μονοπάτι που σχηματίζεται παράλληλα στην οδό των Τάφων και εισέρχεται στο προς μελέτη οικόπεδο, δημιουργεί μία νέα πορεία που διασχίζοντας τον χώρο της προτεινόμενης ανασκαφής, διακλαδώνεται και οδηγεί σε υπαίθρια αμφιθέατρα σχεδιασμένα κατά την ίδια θραυσατοειδή λογική.

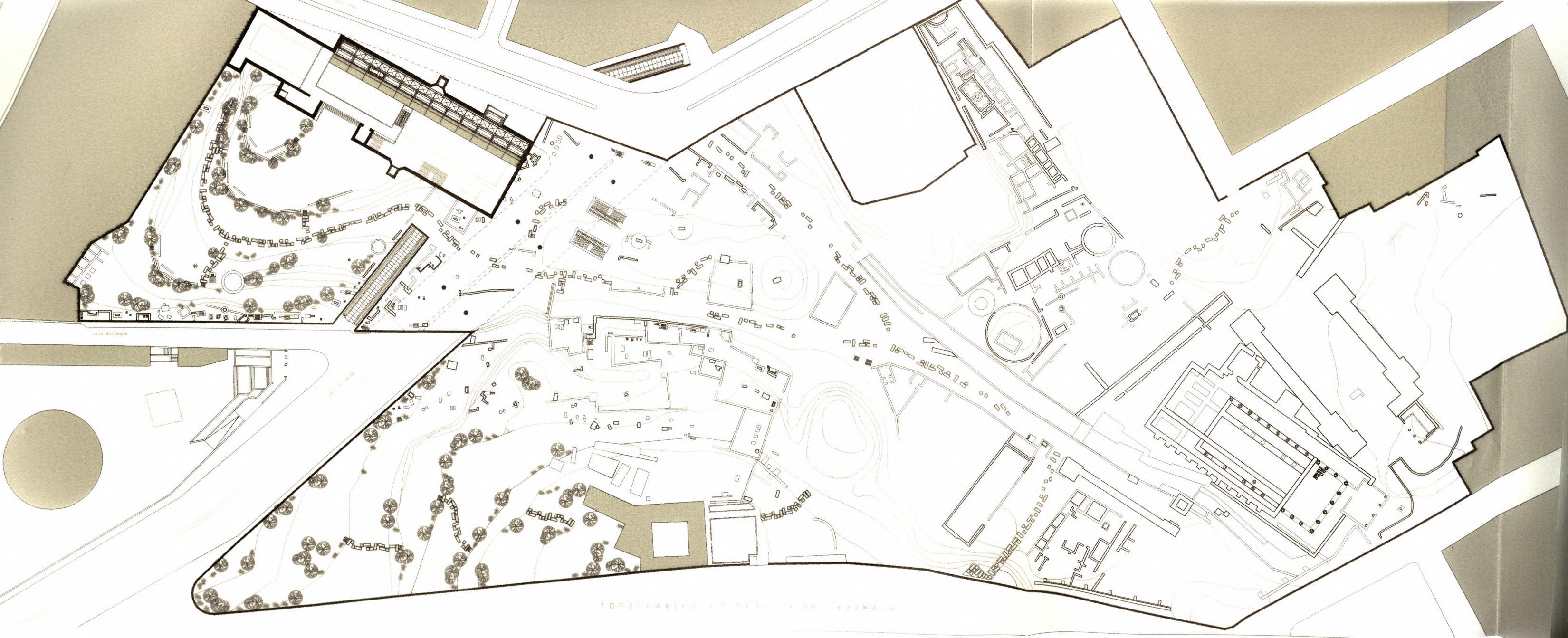
Το βορειότερο από αυτά εκμεταλλεύεται το εξωτερικό κελύφος του κτιρίου για προβολές βίντεο, ενώ με μια ομαλή μετάβαση από το επίπεδο -4.00 στο -5.00 το έδαφος εισχωρεί στο ανώτερο επίπεδο του κτιρίου, από το οποίο υπάρχει η δυνατότητα μετάβασης στα άλλα δύο (2) επίπεδα μέσω μιας σκάλας και ενός ανελκυστήρα. Επιπλέον τα τοιχία της κατασκευής προσφέρονται ως διάδρομοι κίνησης που οδηγούν σε αδιέξοδα και σε ένα κυρίαρχο πλάτωμα, που αποτελεί την πλάκα στέγασης του προβόλου του ανώτερου επιπέδου και παρέχουν ενδιαφέρουσες οπτικές του κτιρίου και του Κεραμεικού.

Για την διευκόλυνση και την εξυπηρέτηση των επισκεπτών, αλλά και των κατοίκων της περιοχής, σχεδιάζεται χώρος στάθμευσης αυτοκινήτων. Επιλέγουμε την ανάδειξη του χώρου αυτού και όχι την υπόγεια κατασκευή, σύμφωνα με την πρόταση της Αττικό Μετρό, δημιουργώντας ένα ψηλό και ταυτόχρονα διάφανο όριο προς την περιοχή κατοικίας που βρίσκεται στο Βορρά, από την Ιερά οδό και μετά, ενώ παράλληλα αφήνουμε ελεύθερο τον υπόλοιπο χώρο προς τον Νότο για τις πολιτιστικές δραστηριότητες. Προκαλώντας μία νοητή συνέχεια με τον πεζόδρομο της Ερμού και τον χώρο του Γκαζιού. Ο χώρος στάθμευσης είναι πλήρως αυτοματοποιημένος. Η αποθήκευση των αυτοκινήτων γίνεται μέσω ενός ανελκυστήρα που παραλαμβάνει το όχημα από το επίπεδο της Ιεράς οδού και το τοποθετεί σε ένα από τα δώδεκα (12) επίπεδα της κατασκευής. Το parking είναι χωρητικότητας εκατόν σαραντατεσσάρων (144) αυτοκινήτων.

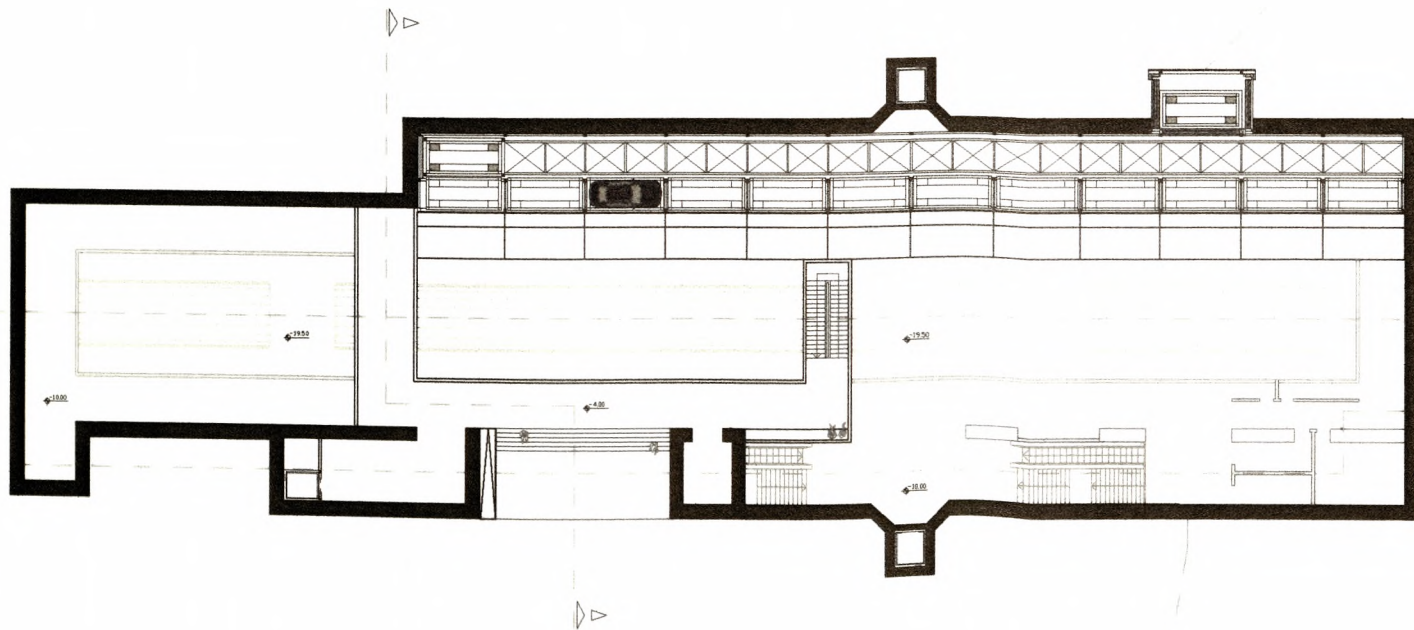

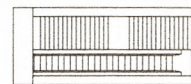

100000

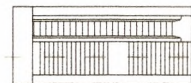
100000

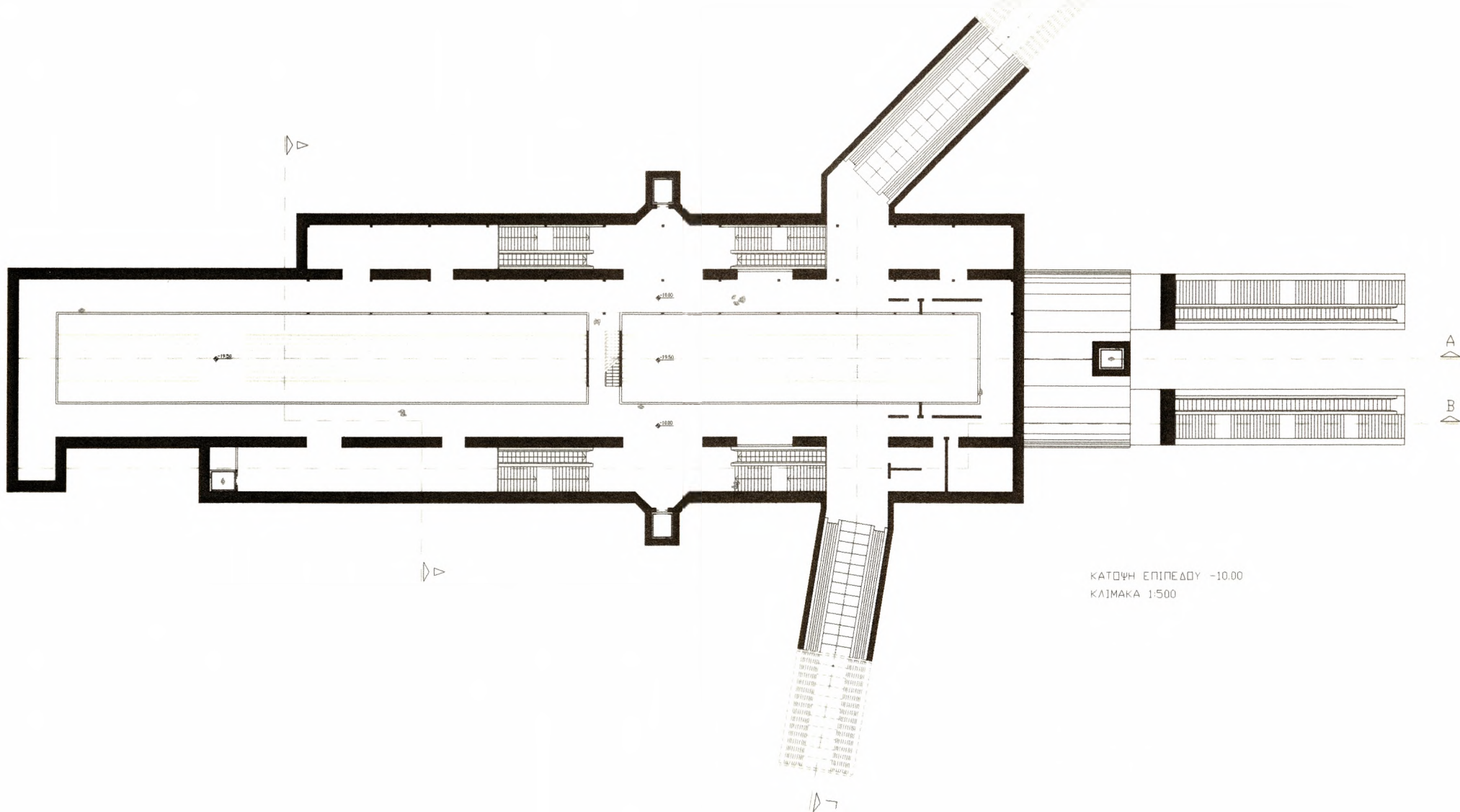
ΚΑΤΩΦΗ ΕΠΙΠΕΔΟΥ -4.00
ΚΛΙΜΑΚΑ 1:500

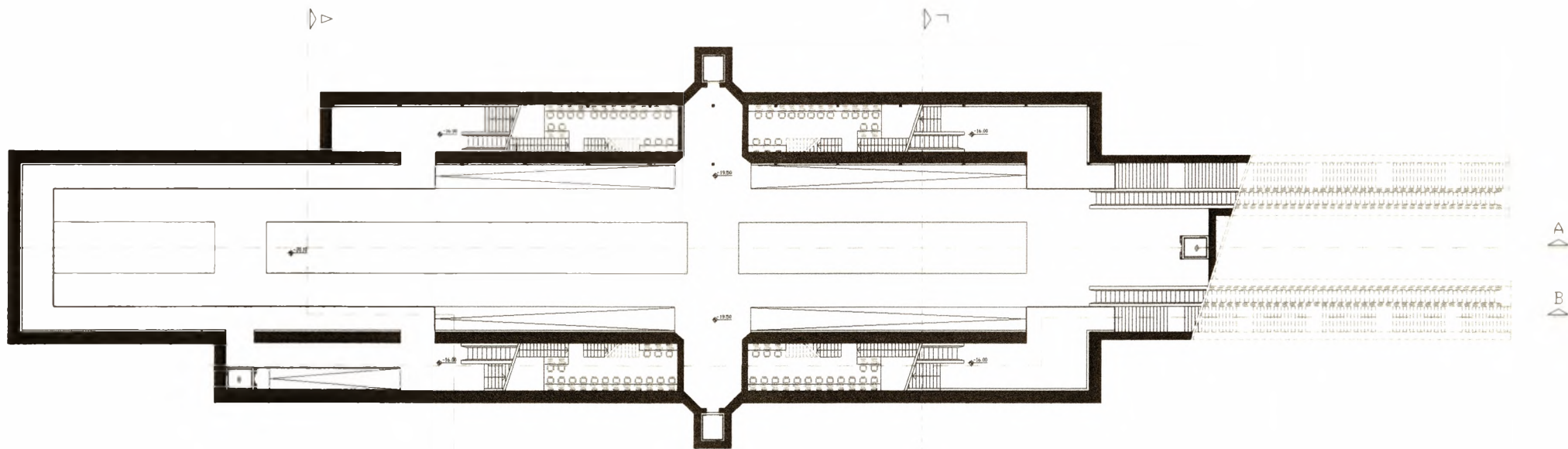
A

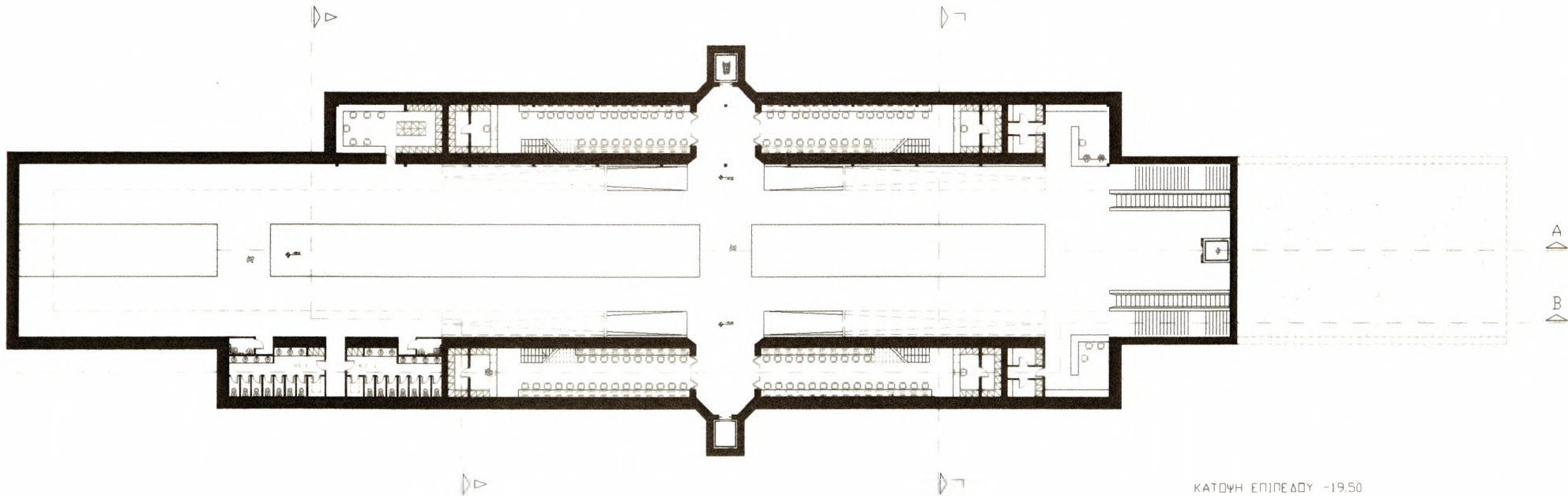
B

ΚΑΤΩΦΗ ΕΠΙΠΕΔΟΥ -10.00
ΚΛΙΜΑΚΑ 1:500

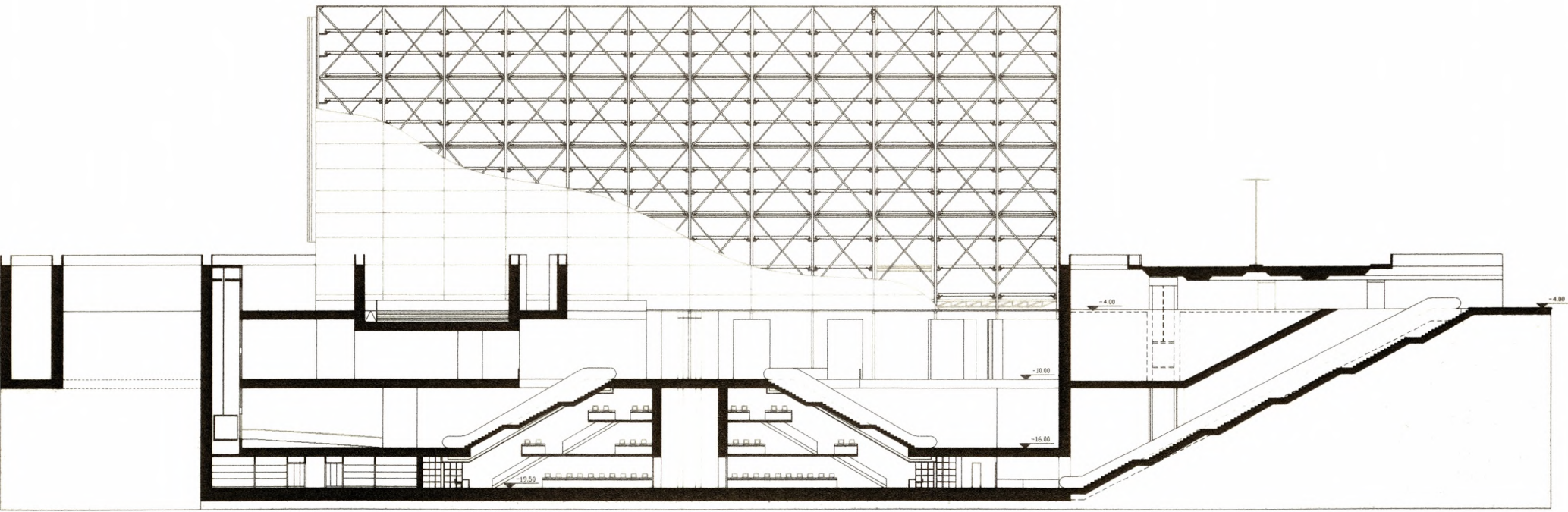
ΚΑΤΩΦΗ ΕΠΙΠΕΔΟΥ -16.00
ΚΛΙΜΑΚΑ 1/500

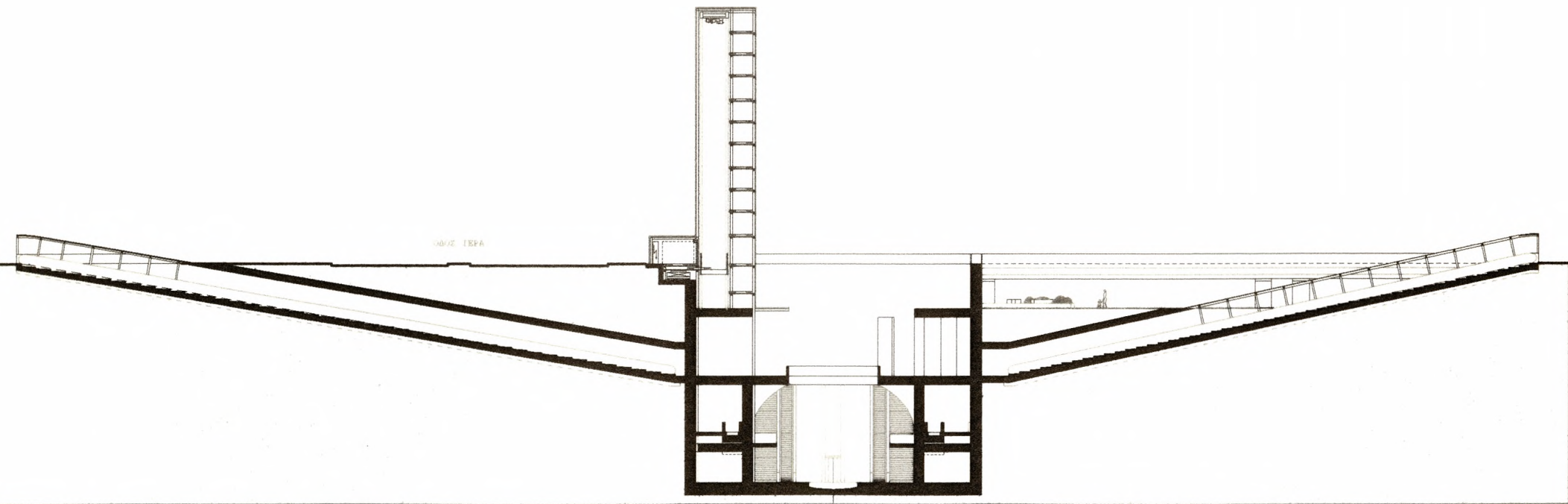
ΚΑΤΩΦΗ ΕΠΙΠΕΔΟΥ -19.50
ΚΛΙΜΑΚΑ 1:500

ΤΟΜΗ Α-Α
ΚΛΙΜΑΚΑ 1:500

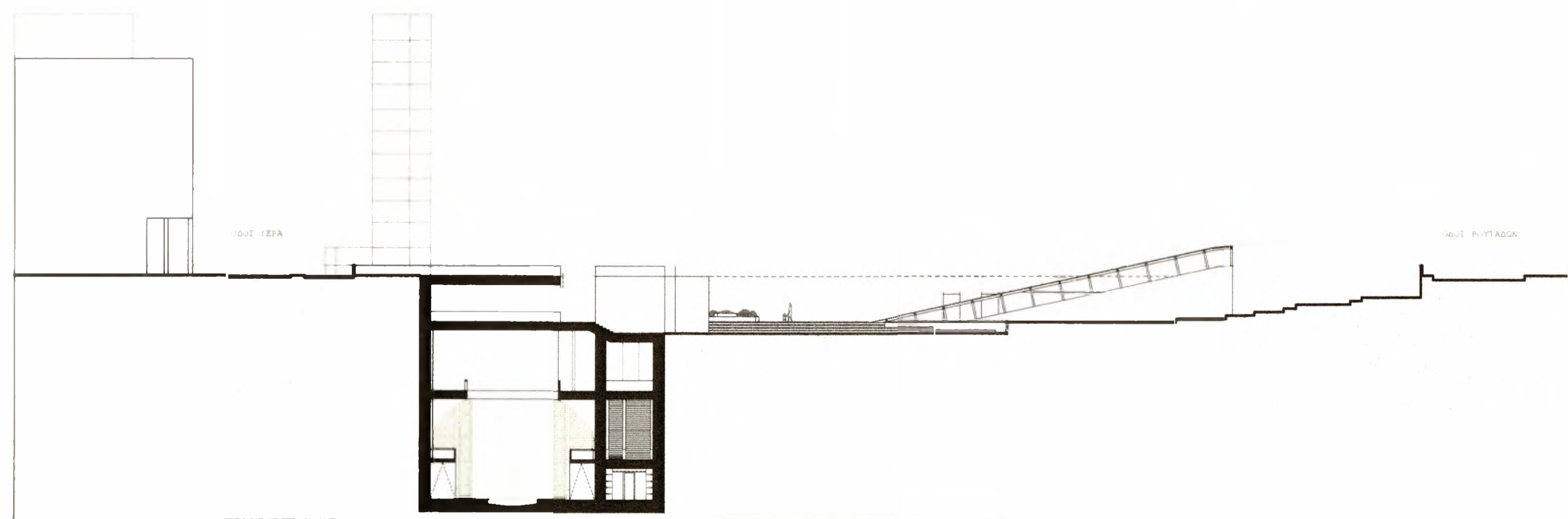

ΤΟΜΗ Β-Β
ΚΛΙΜΑΚΑ 1/500

0,00/0,00 ΤΕΡΑ

ΤΟΜΗ Γ-Γ
ΚΛΙΜΑΚΑ 1:500

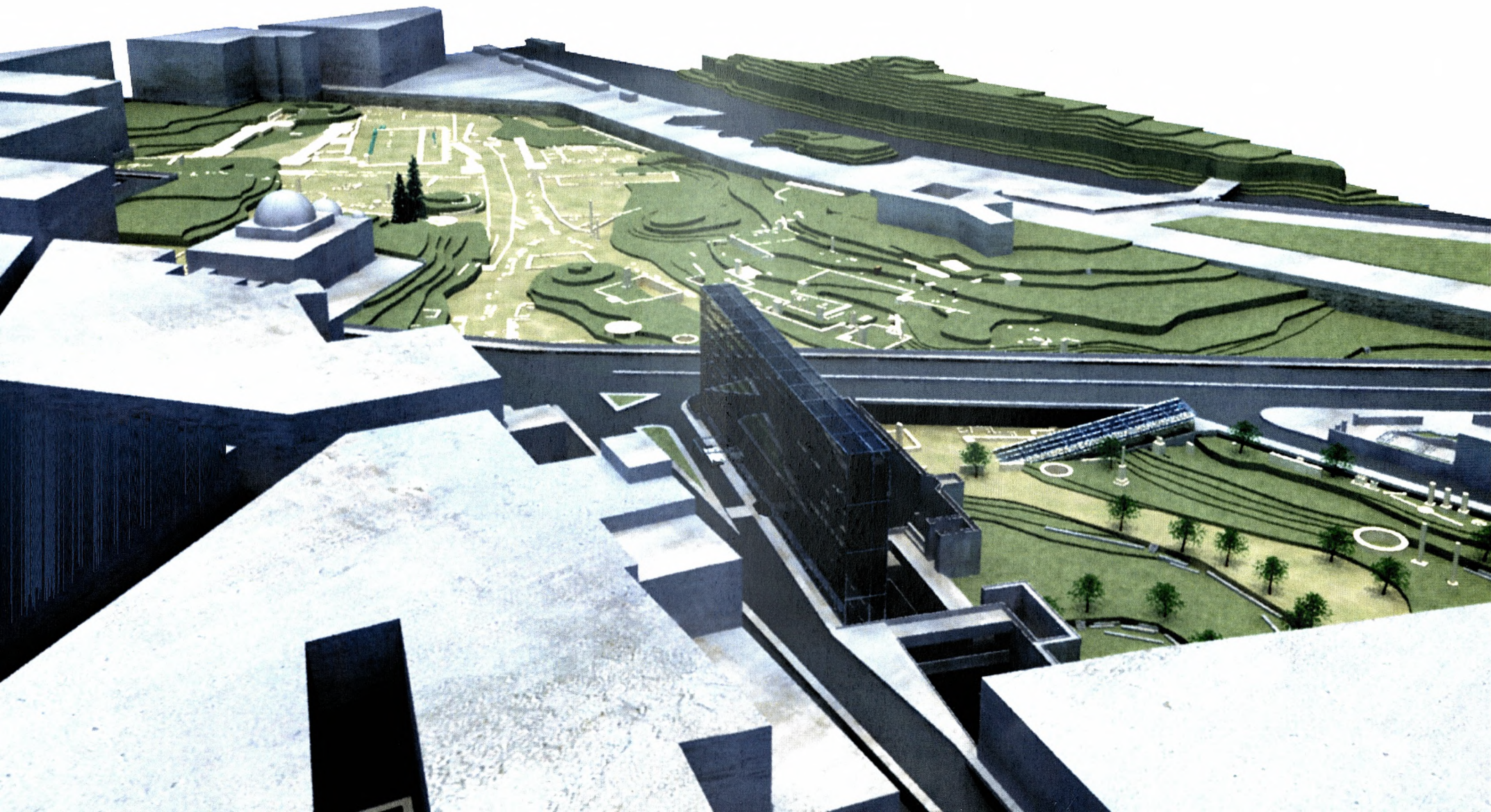

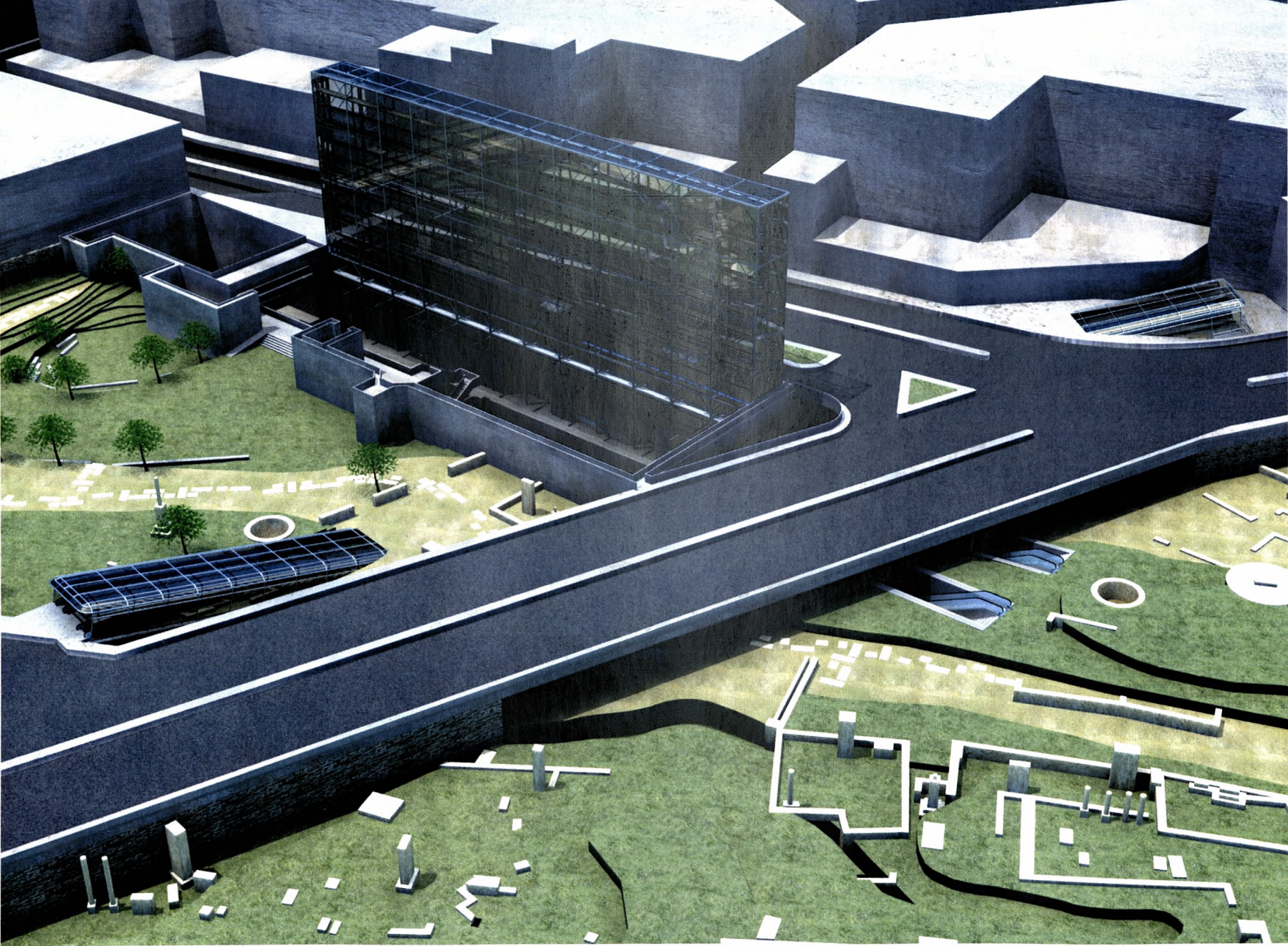
ΠΡΟΣ ΤΕΡΑ

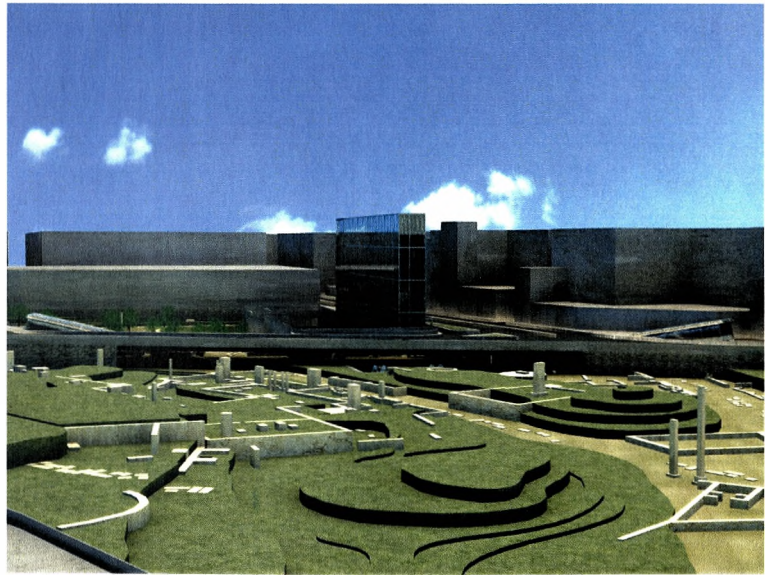
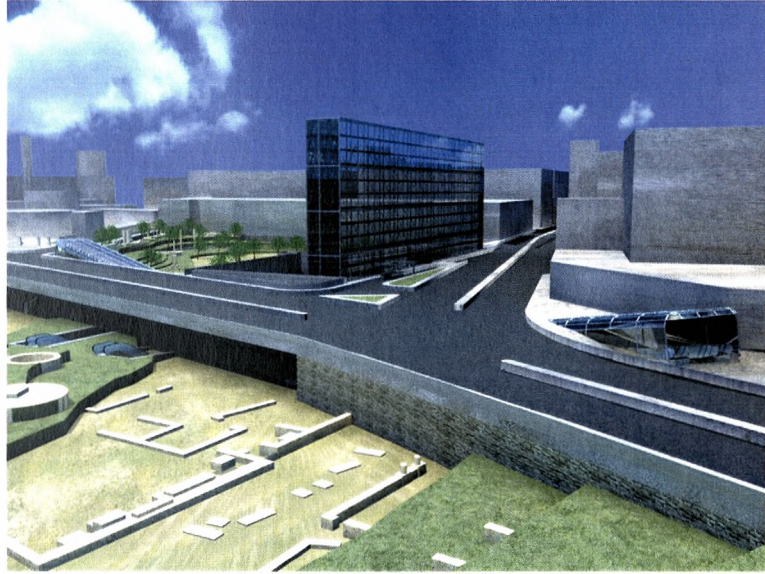
ΚΑΤΕ ΠΡΟΤΥΑΔΟΝ

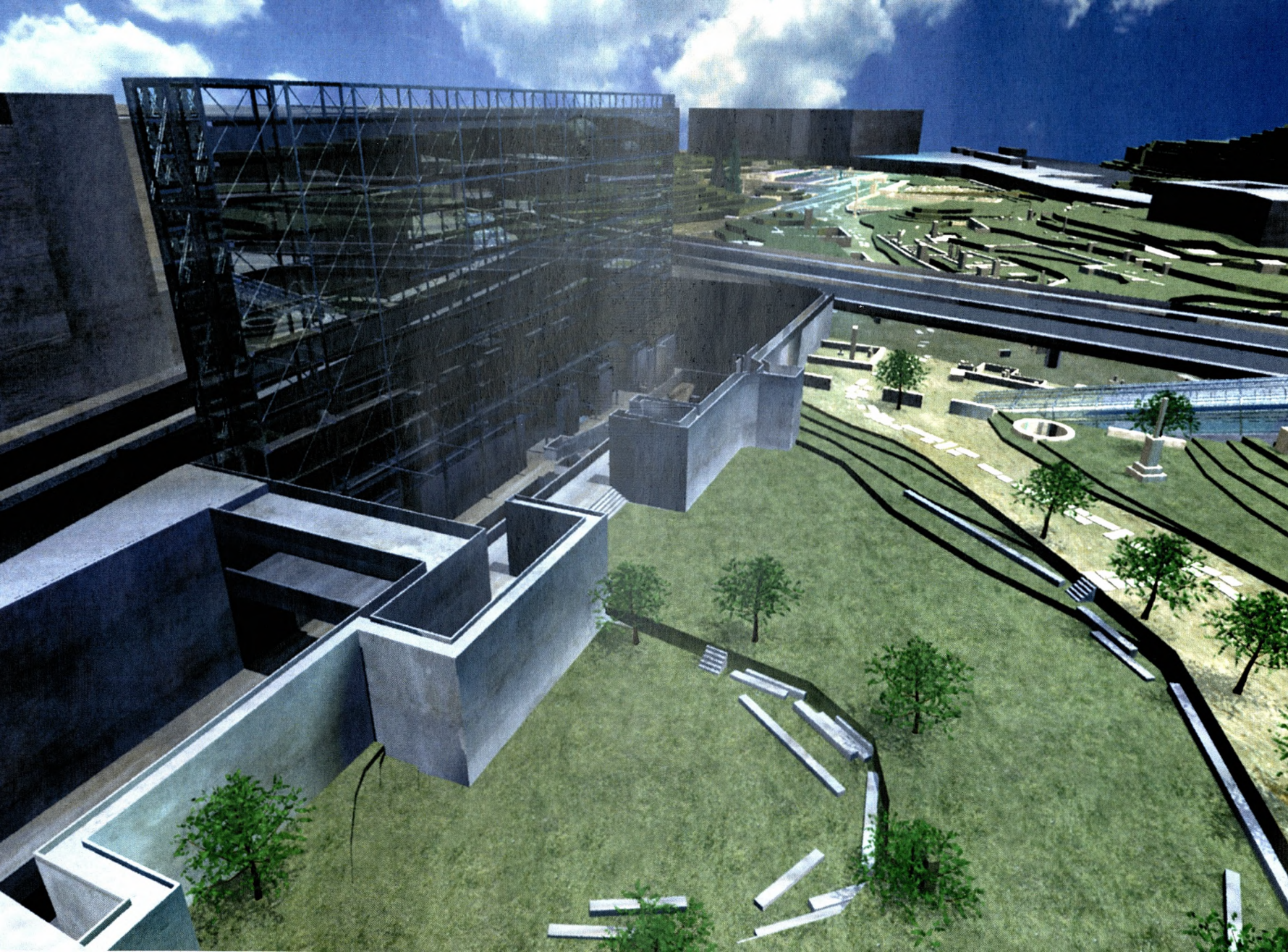
ΤΟΜΗ Δ-Δ
ΚΛΙΜΑΚΑ 1:500

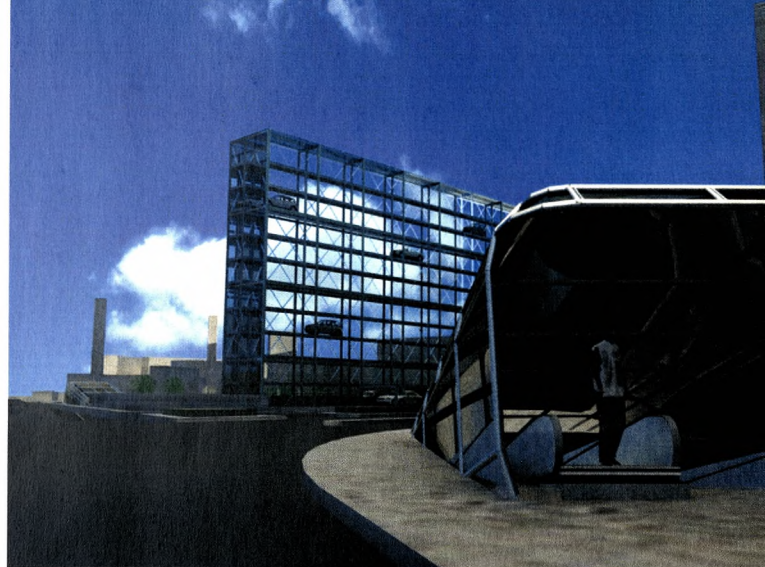
Ίχνη Δυσνητικών Πραγματικοτήτων.
renders.

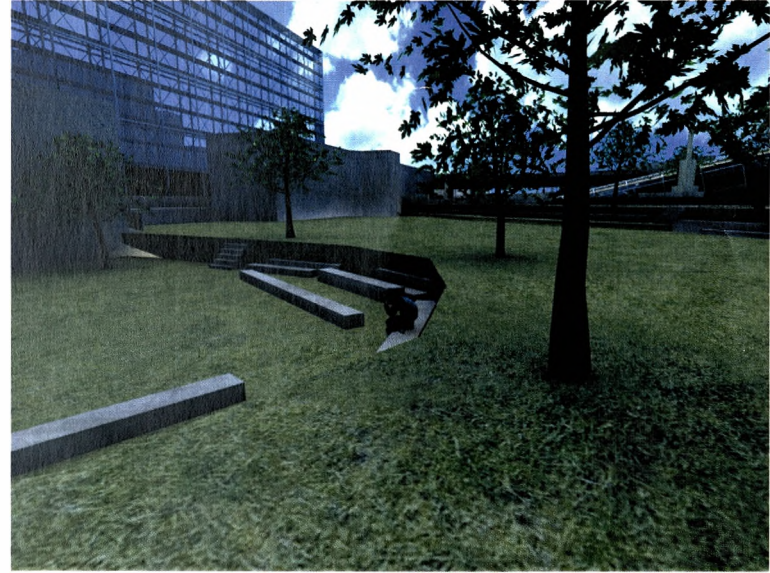

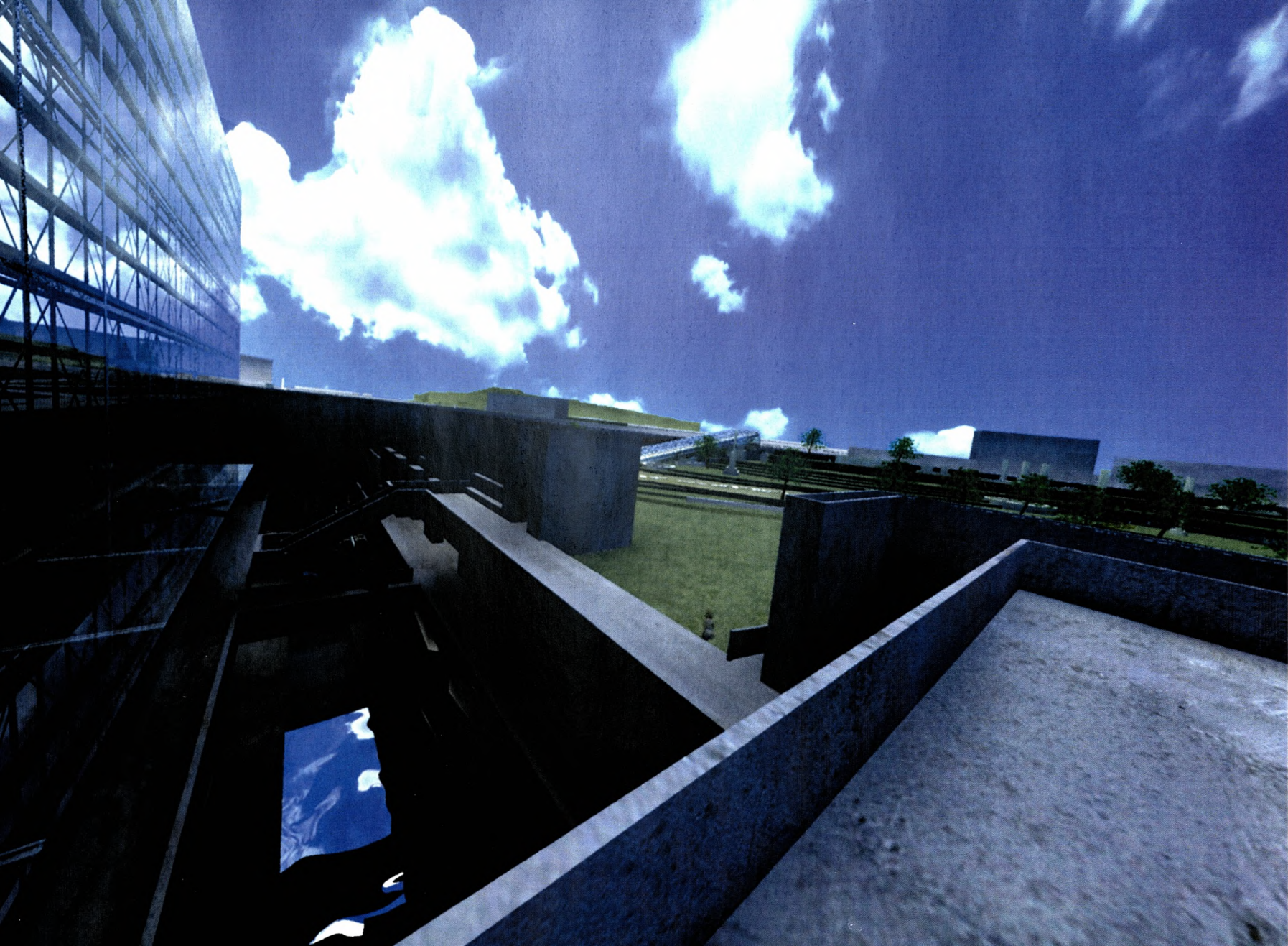

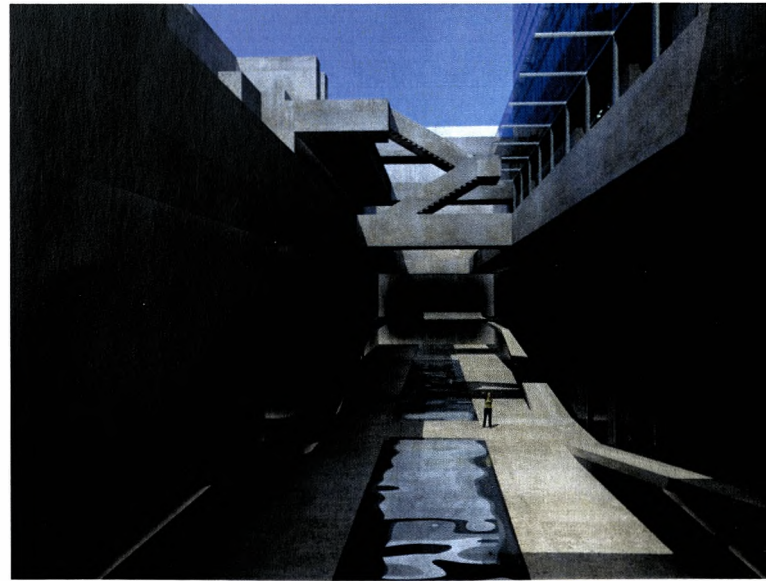

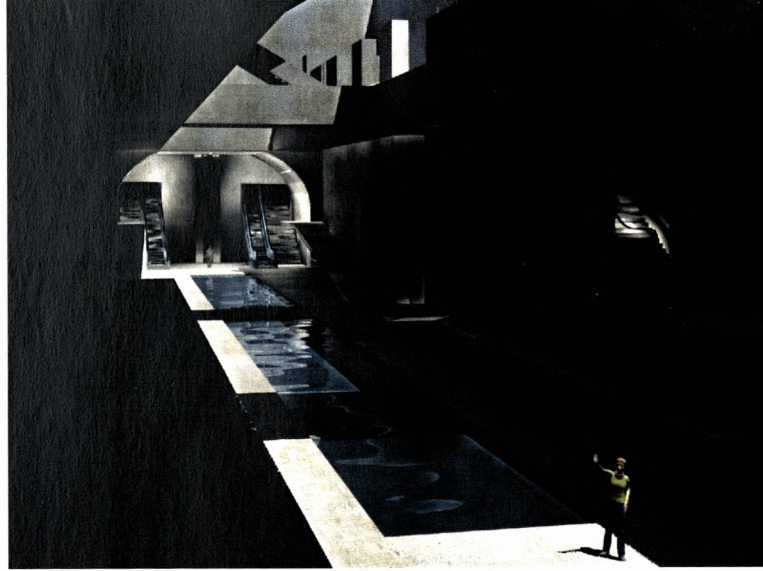

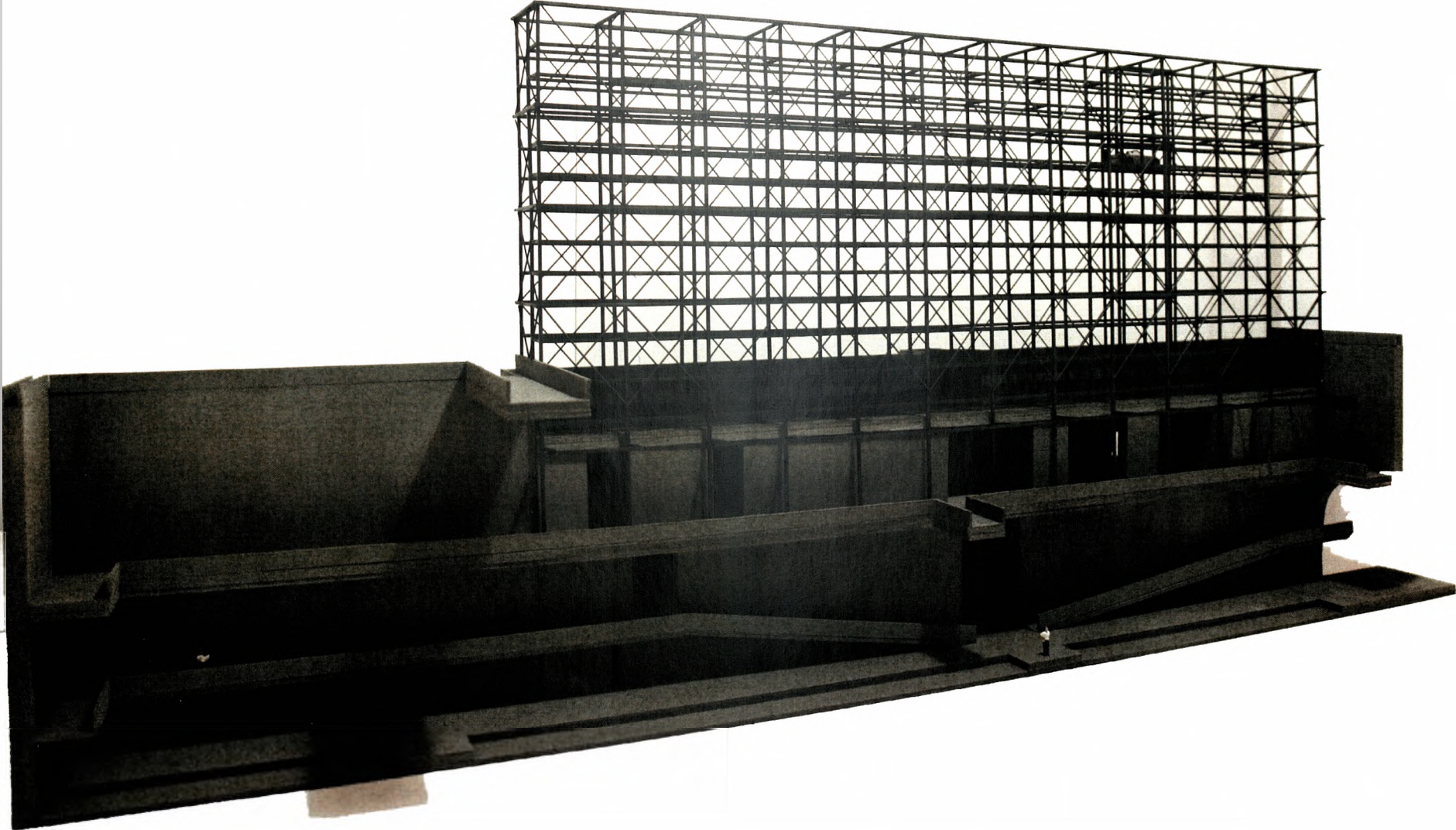

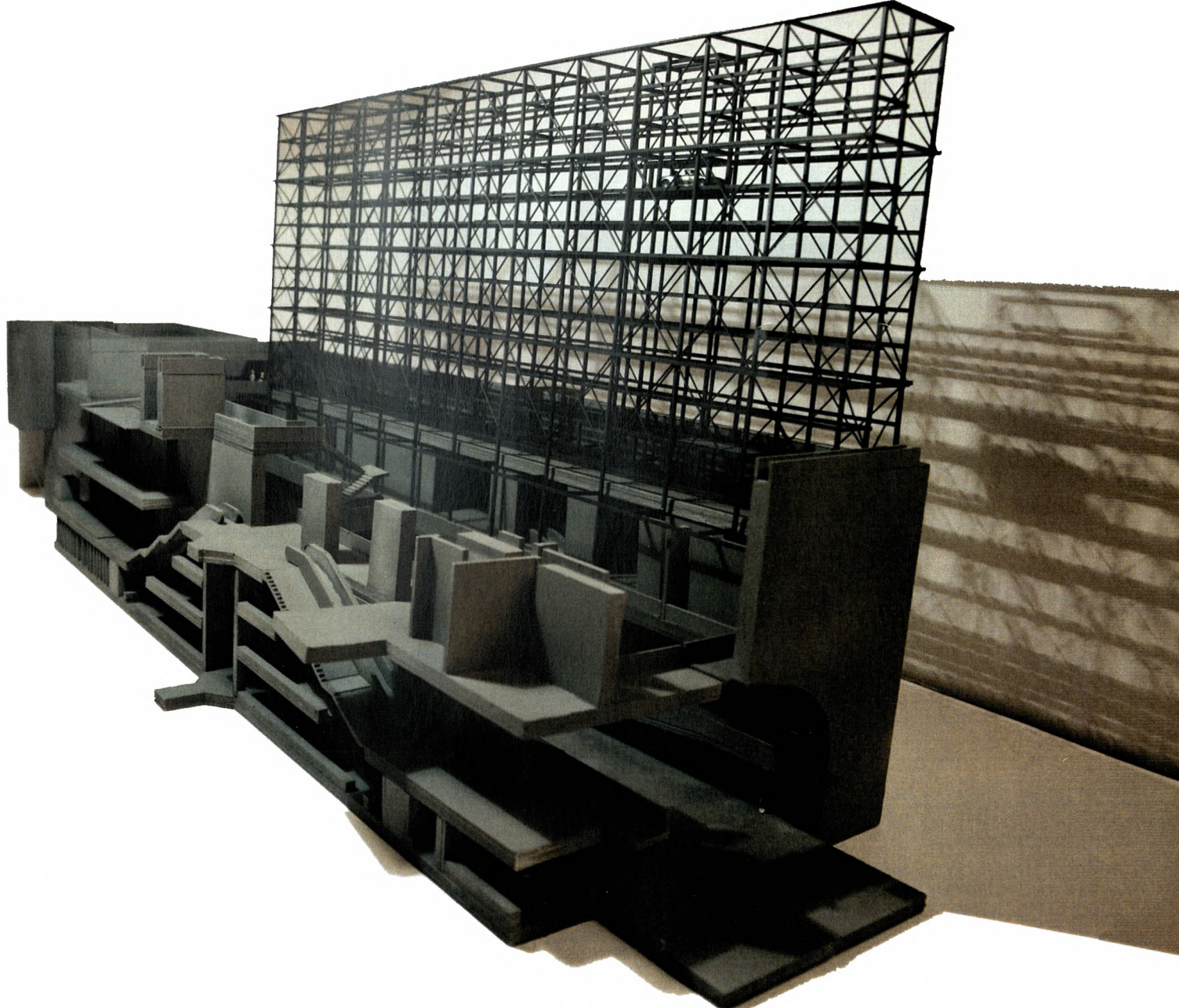

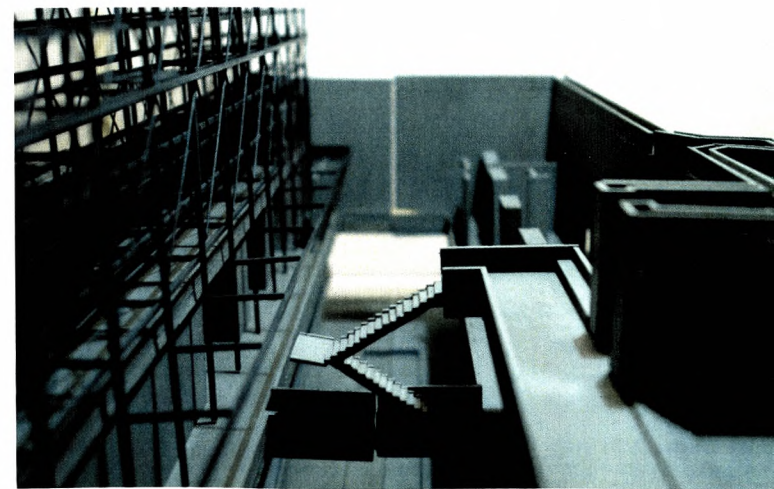
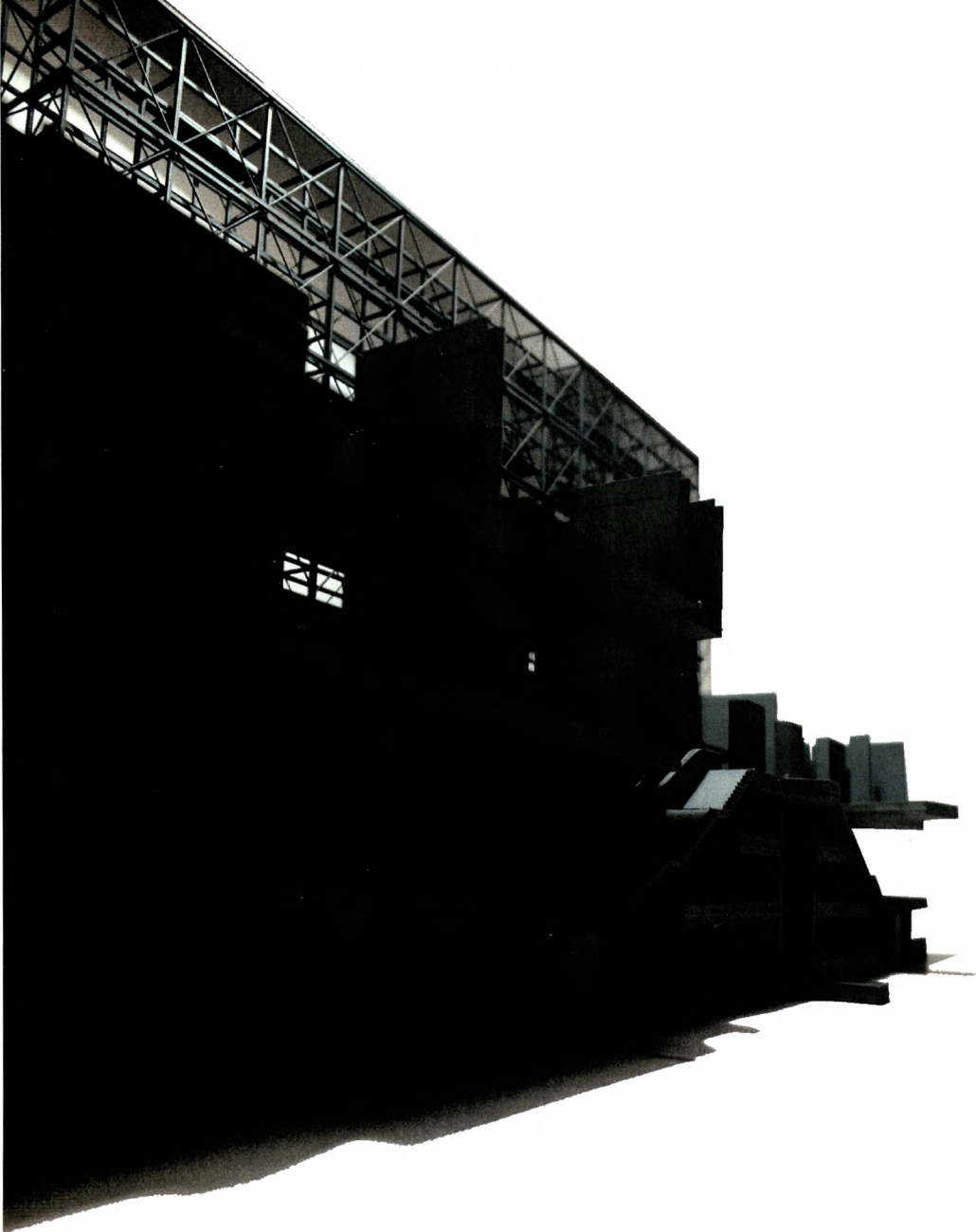

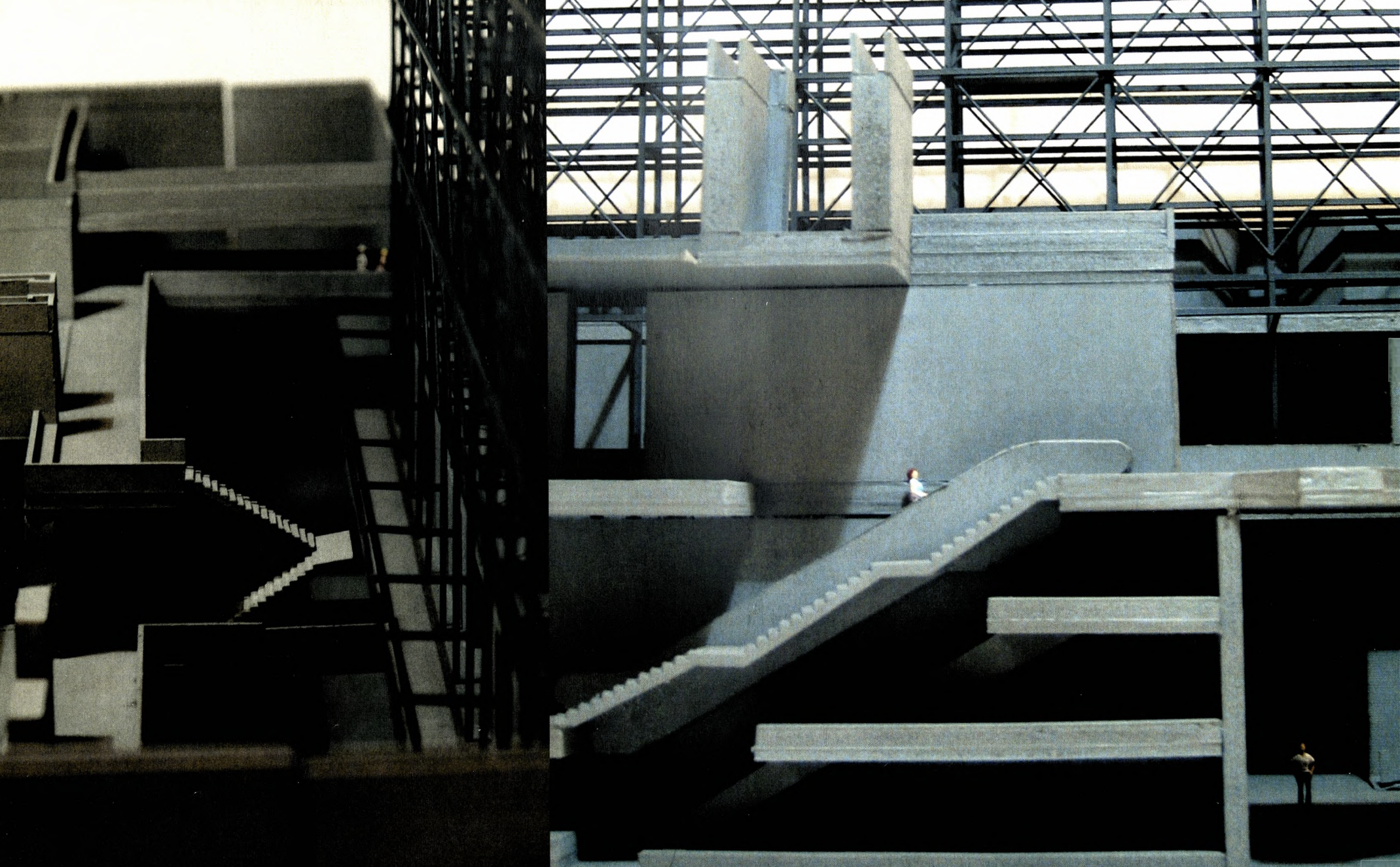
Τεχνη Δυνητικῶν Πραγματικότητων
φωτογραφίες μακέτας κτιρίου.

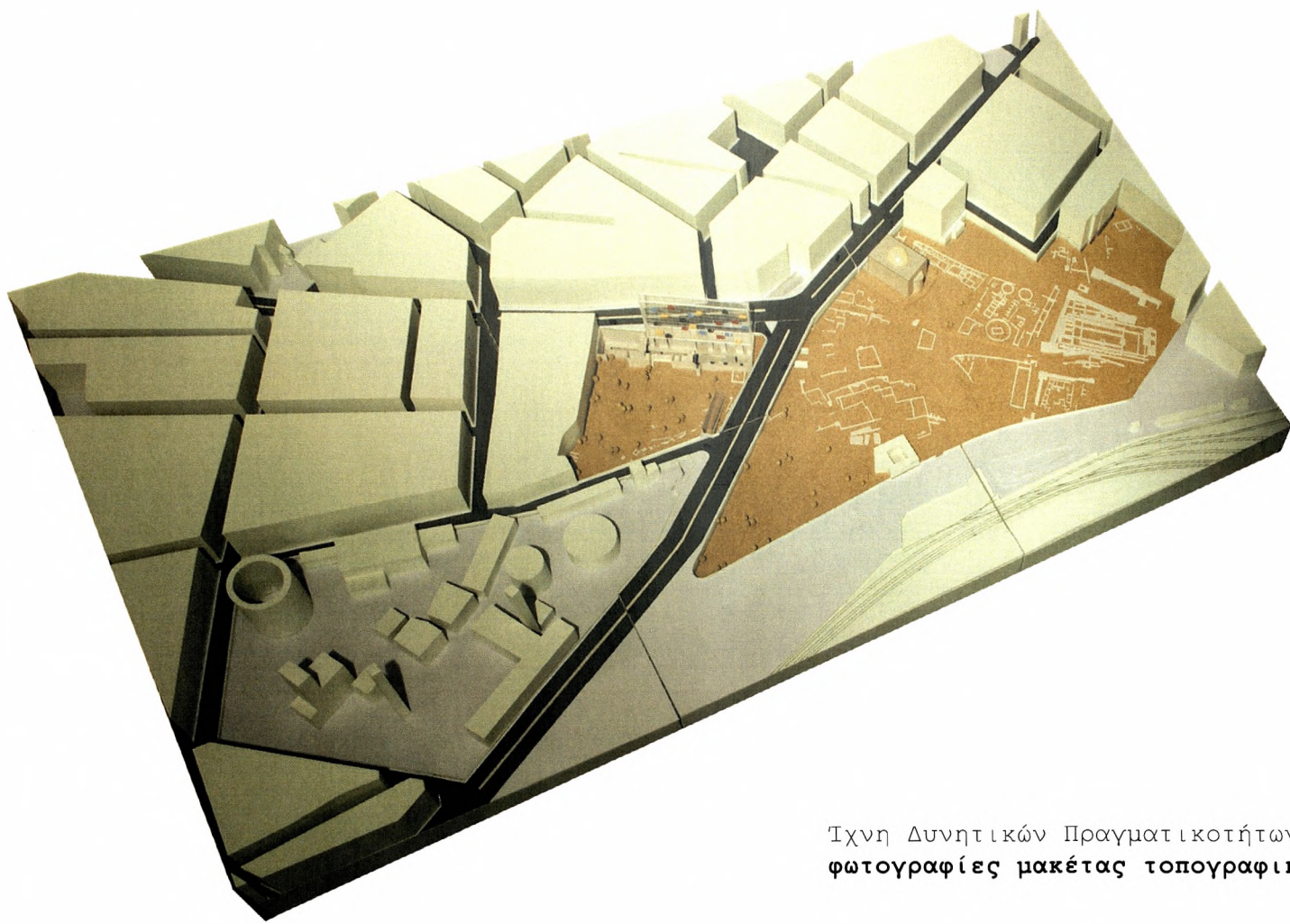

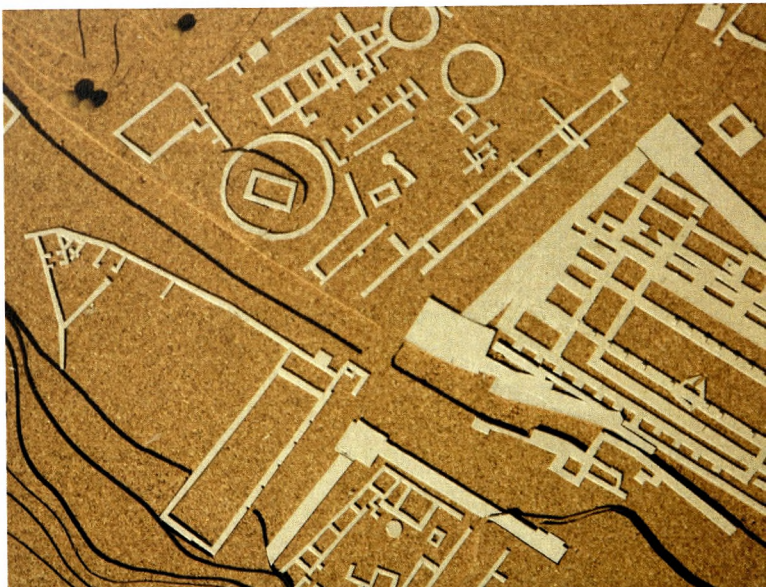
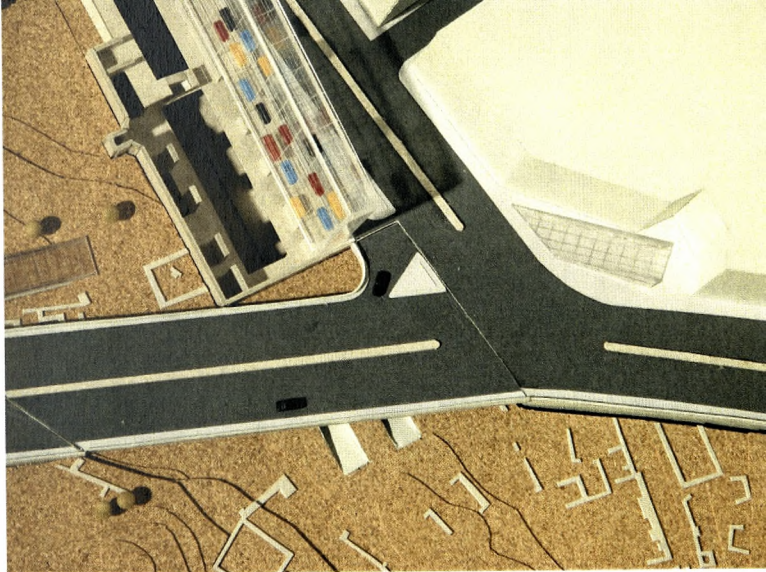

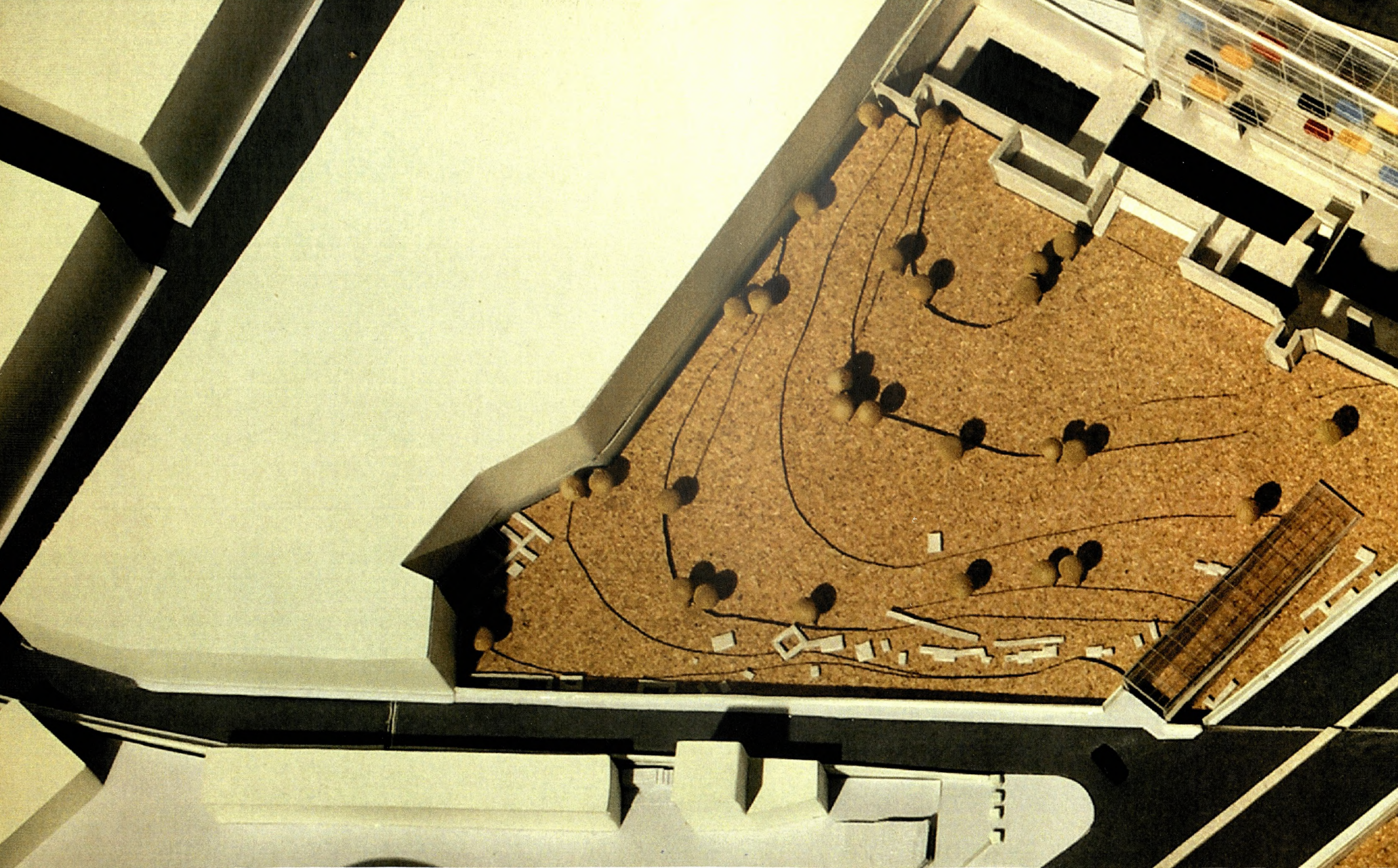

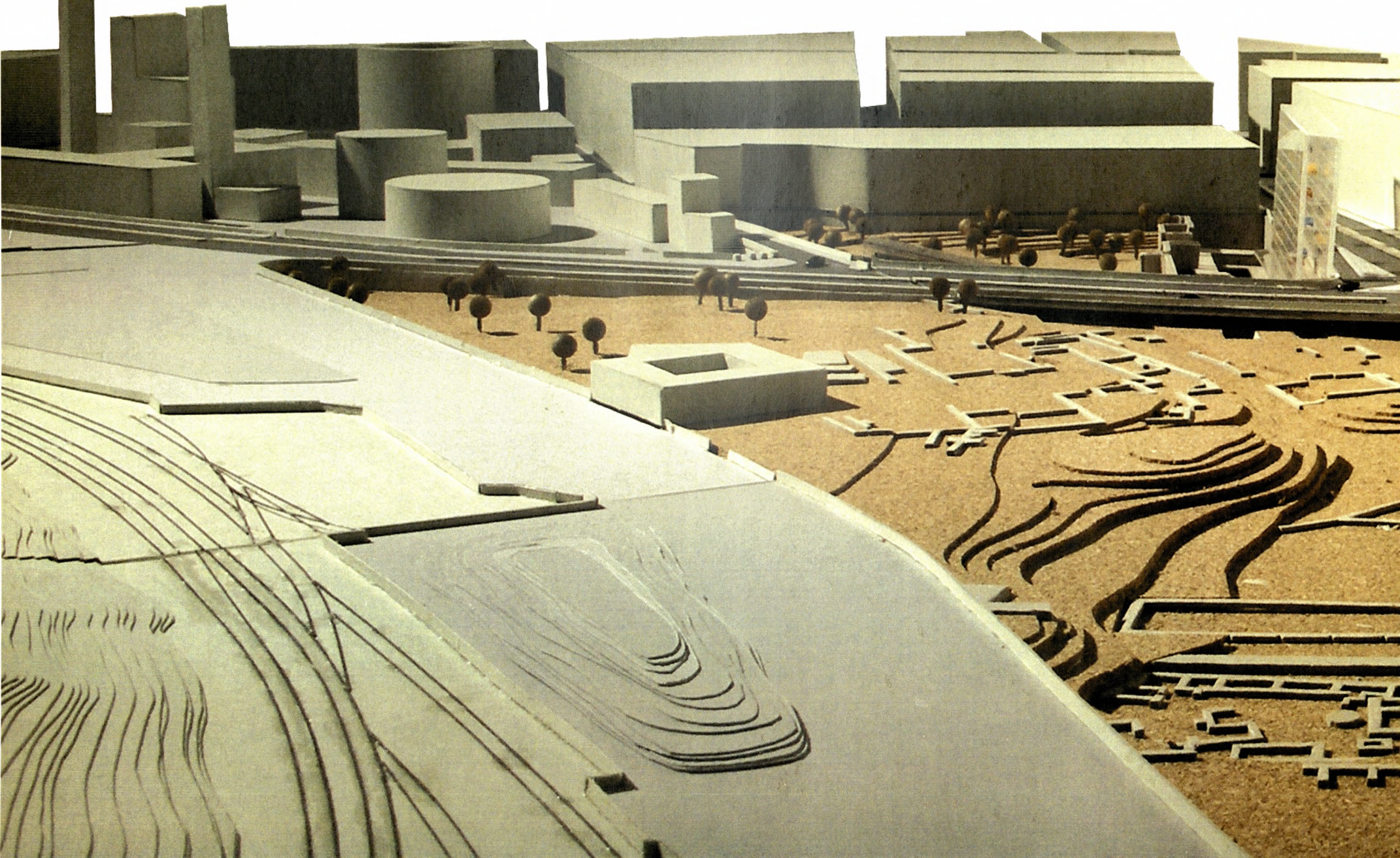

Τχνη Δυσνητικών Πραγματικοτήτων.
φωτογραφίες μακέτας τοπογραφικού.

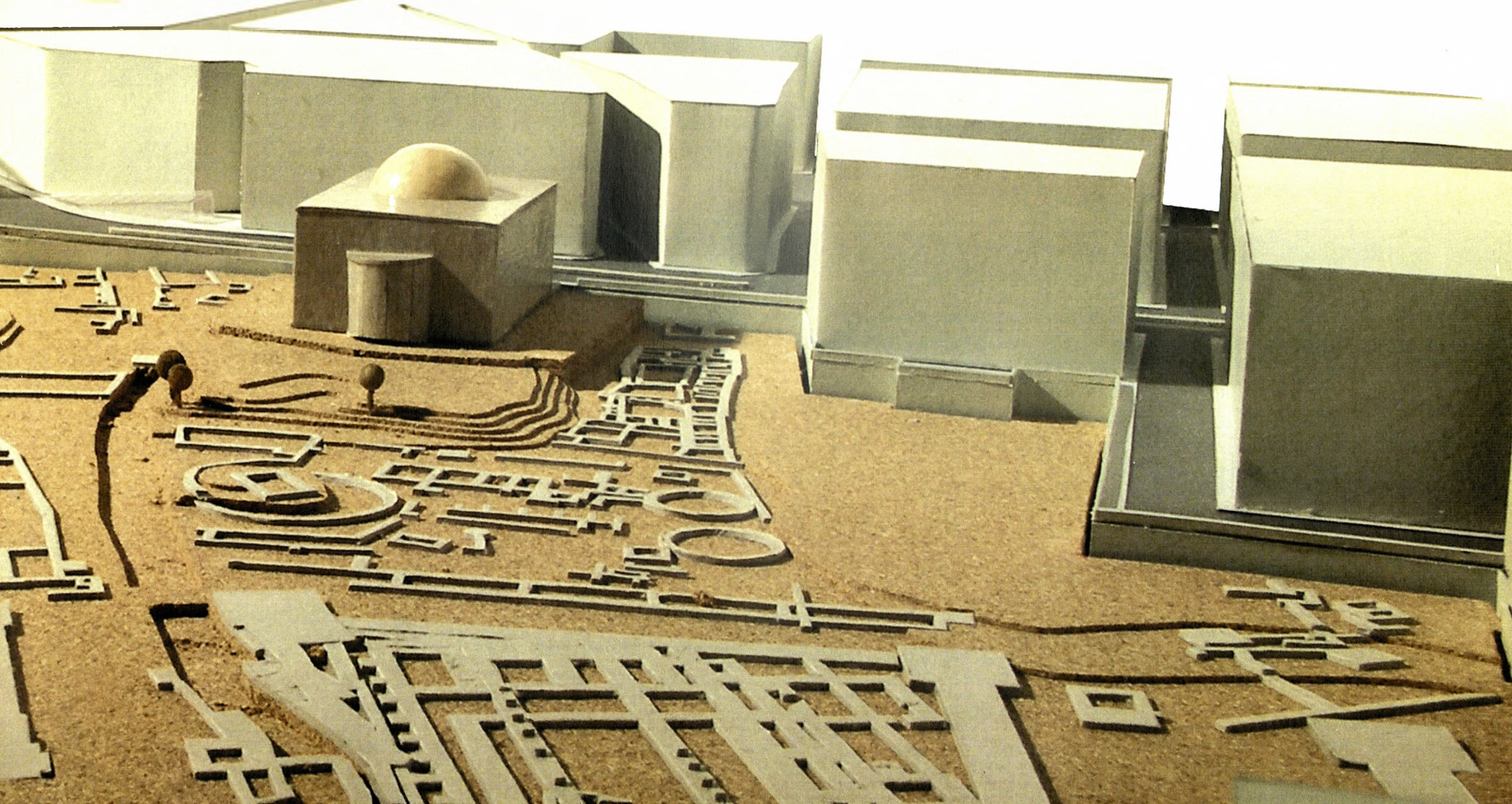

Ευχαριστούμε όλους όσους βοήθησαν στο ερευνητικό μέρος και ιδιαίτερα τον κ. Γωσήφ Καλέργη. Τους φίλους μας, Ορέστη Αργυρόπουλο, Γιαννίκο Βασιλούλη, Ηλία Καμπουράκη, Νίκο Κουκούμη, Αντώνη Μανωλέσσο, Λουκά Μπαρτατίλα, Στέλιο Χρυσανθόπουλο και τον Αποστόλη Καμπούρη χωρίς την συμβολή του οποίου δεν θα μπορούσαμε να ολοκληρώσουμε την μελέτη αυτή εγκαίρως.

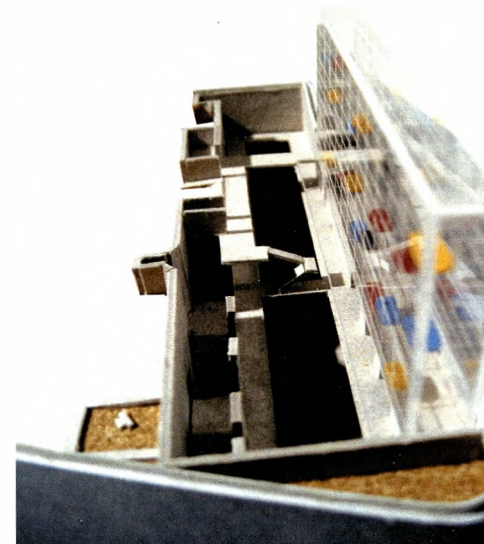

Βιβλιογραφία

- Pierre Levy, «Δυνητική Πραγματικότητα, Η φιλοσοφία του πολιτισμού και του κυβερνοχώρου» (1995)
- Knigge Ursula, «Ο Κεραμεικός της Αθήνας, Ιστορία - Μνημεία - Ανασκαφές»
- Λ. Παρλαμά - Ν. Σταμπολίδης (επ.), «Η Πόλη Κάτω Από Την Πόλη. Ευρήματα από τις ανασκαφές του Μητροπολιτικού Σιδηροδρόμου των Αθηνών.» (2000)
- Νίκος Π. Τσινίκας, «Αρχιτεκτονική ενάντια στη Βαρύτητα» (2001)
- Αρχιτέκτονες, Περιοδικό του ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ, τεύχος 11-περίοδος β, Σεπτέμβριος/Οκτώβριος 1998

Ιστοσελίδες

<http://www.davidgill.co.uk/attica>
http://tovima.dolnet.gr/print_article
<http://www.athensinfoguide.com/gr>
<http://www.artingreece.gr>
<http://www.culture.gr>
<http://www.cityofathens.gr/portal/site/Athens>
<http://news.kathimerini.gr>
<http://www.euro2day.gr>
<http://www.knowhow.gr/eCPage>
<http://www.tee.gr>
<http://news.in.gr>
<http://www.astynet.gr>
<http://www.asda.gr/elxoroi/elxoroi.htm>
<http://www.simotas.org>
<http://www.athensvoice.gr>
<http://www.minenv.gr/>
<http://eaxa.gr>
<http://www.hyundailevator.co.kr>
<http://www.woehr.de>

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

004000085258

